

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

RAPORT 2009

Activitatea 3.4



PROIECT :

"Calitate în educație" - CALE -

AXA PRIORITARĂ: 1

*Educația și formarea profesională în
sprijinul creșterii economice și
dezvoltării societății bazate pe
cunoaștere*

**DOMENIU MAJOR DE
INTERVENȚIE: 1.4**

*Calitate în formarea profesională
continuă*

**COD PROIECT:
POSDRU/4/1.4/S/3**

SOLICITANT:

Casa de Meserii a Constructorilor

**ANALIZA DOCUMENTELOR
REFERITOARE LA SURSELE
ȘI CONȚINUTUL
INFORMAȚIILOR STATISTICE
UTILIZATE ÎN
SUBACTIVITĂȚILE
3.1, 3.2 ȘI 3.3**



UNIUNEA EUROPEANĂ



MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU



FONDUL SOCIAL EUROPEAN
POSDRU
2007-2013



INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013



MINISTERUL EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
CIPOSDRU



CASA DE MESERII
A CONSTRUCTORILOR

ACTIVITATEA 3

Subactivitatea 3.4.

*Analiza documentelor referitoare la
sursele și conținutul informațiilor statistice
utilizate în subactivitățile 3.1, 3.2 și 3.3.*

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

SUMAR

INTRODUCERE	5
SECȚIUNEA A. ANALIZA DATELOR STATISTICE PRIVIND CALIFICĂRILE ÎN SECTORUL DE CONSTRUCȚII CONȚINUTE ÎN DOCUMENTELE UTILIZATE LA REALIZAREA ANALIZEI COMPARATIVE DE LEGISLAȚIE AFERENTE SUBACTIVITĂȚII 3.1 DIN PROIECTUL CALE.....	7
1.1 PRECIZĂRI INTRODUCTIVE.....	7
1.2 INDICATORI ASOCIAȚI ASIGURĂRII CALITĂȚII FORMĂRII PROFESIONALE CONTINUE....	13
1.3 INDICATORI DESTINAȚI MONITORIZĂRII PROGRESULUI ÎNREGISTRAT LA NIVEL NAȚIONAL ÎN IMPLEMENTAREA OBIECTIVELOR STABILITE PRIN STRATEGII, PROGRAME ȘI POLITICI EUROPENE ȘI NAȚIONALE	24
1.3.1 <i>Indicatori de evaluare a progresului implementării în România a obiectivelor stabilite prin strategiile, politicile și programele Uniunii Europene</i>	<i>25</i>
1.3.2 <i>Indicatori de monitorizare și control al transpunerii în practică a obiectivelor trasate prin strategiile, programele, planurile și politicile naționale.....</i>	<i>29</i>
1.4 CONCLUZII	35
SECȚIUNEA B ANALIZA SURSELOR DE DATE STATISTICE OFICIALE PRIVIND EVOLUȚIA SECTORULUI DE CONSTRUCȚII DIN ROMÂNIA UTILIZATE LA REALIZAREA STUDIILOR AFERENTE SUBACTIVITĂȚILOR 3.2 ȘI 3.3. DIN PROIECTUL CALE.....	37
SECȚIUNEA C. SURSE DE INFORMAȚIE CU PRIVIRE LA INVESTIGAREA CU AJUTORUL CHESTIONARULUI A OPINIILOR ȘI PERCEPȚIILOR REPREZENTANȚILOR COMPANIILOR DIN DOMENIUL CONSTRUCȚII AFERENTE SUBACTIVITĂȚILOR 3.2 ȘI 3.3 DIN PROIECTUL CALE.....	56
1.1 PRECIZĂRI INTRODUCTIVE.....	56
1.2 SURSE DE INFORMAȚII DESPRE POPULAȚIA ȚINTĂ	57
1.3 CERCETĂRI SIMILARE.....	59
1.4 CÂTEVA COMENTARII PRIVIND DECIZIILE METODOLOGICE ÎN CADRUL PROIECTULUI.....	60
1.5 CONCLUZII	61

SECȚIUNEA D. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	63
1.1 ANALIZA LEGISLATIVĂ	63
1.2 ANALIZA ECONOMICĂ.....	64
1.2.1 Concluzii :	64
1.2.2 Propuneri :	65
1.3 ANALIZA SOCIOLOGICĂ.....	65

INTRODUCERE

În cadrul **Proiectului CALE** – “Calitate în educație”, **Activitatea III**- “Realizarea de studii, cercetări și analize pentru îmbunătățirea FPC în cadrul sectorului de construcții” au fost realizate, pentru subactivitățile **3.1, 3.2 și 3.3**, trei rapoarte:

1. RAPORT CONȚINÂND REZULTATELE ANALIZEI COMPARATIVE ÎNTRE LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ ȘI CEA A UNIUNII EUROPENE PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ, CU APLICABILITATE PENTRU SECTORUL DE CONSTRUCȚII

2. RAPORT PRIVIND ANALIZA DIRECȚIILOR DE DEZVOLTARE ALE SECTORULUI DE CONSTRUCȚII care cuprinde:

- ANALIZA INDICATORILOR ECONOMICO-FINANCIARI AI SECTORULUI DE CONSTRUCȚII PENTRU PERIOADA 2003 – 2007, analiză realizată pe baza datelor statistice oficiale furnizate în principal de INS (Institutul Național de Statistică).

și

- ANALIZA DIRECȚIILOR DE DEZVOLTARE ALE SECTORULUI DE CONSTRUCȚII ÎN VEDEREA IDENTIFICĂRII TENDINȚELOR DE DEZVOLTARE ALE COMPANIILOR, rezultând din interpretarea statistică a datelor cuprinse în chestionarul realizat de partenerii la proiect

3. RAPORT PRIVIND ANALIZA ASUPRA COMPANIILOR DIN SECTORUL DE CONSTRUCȚII PENTRU A EVIDENȚIA DINAMICA ACESTORA ȘI A DETERMINA PARAMETRII RELEVANȚI PENTRU EVOLUȚIA FORȚEI DE MUNCĂ care cuprinde:

- ANALIZA INDICATORILOR ECONOMICO-FINANCIARI PRIVIND RESURSELE UMANE DIN SECTORULUI DE CONSTRUCȚII PENTRU PERIOADA 2003 – 2007, realizată pe baza datelor statistice oficiale

și

- ANALIZA DINAMICII COMPANIILOR ȘI A EVOLUȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ DIN CONSTRUCȚII rezultând din interpretarea statistică a datelor cuprinse în chestionarul realizat de partenerii la proiect.

Pentru implementarea fiecăreia dintre aceste activități, echipa proiectului a utilizat surse de informare diverse, corespunzătoare obiectivelor specifice ale fiecărei subactivități. Se poate spune că activitatea de documentare a jucat un rol esențial în producerea rezultatelor specifice subactivităților menționate.

Subactivitatea 3.4. a proiectului însumează eforturile de documentare depuse pe parcursul proiectului pentru a prezenta situația curentă a surselor de informații privind sectorul construcțiilor din România. Raportul de față rezumă aceste eforturi și în acest sens își propune următoarele:

- să prezinte documentele utilizate de echipa proiectului pe parcursul implementării activității 3.
- să facă observații critice cu privire la disponibilitatea informațiilor necesare implementării activităților, inclusiv recomandări cu privire la felul în care poate fi îmbunătățită situația existentă.
- să propună recomandări cu privire la implementarea proiectului în anii următori

Raportul este structurat în **patru secțiuni**:

Secțiunea A. Analiza datelor statistice privind calificările în sectorul de construcții conținute în documentele utilizate la realizarea analizei comparative de legislație aferente Subactivității 3.1 din proiectul CALE

Secțiunea B. Analiza surselor de date statistice oficiale privind evoluția sectorului de construcții din România utilizate la realizarea studiilor aferente Subactivităților 3.2 și 3.3. din proiectul CALE

Secțiunea C. Surse de informație cu privire la investigarea cu ajutorul chestionarului a opiniilor și percepțiilor reprezentanților companiilor din domeniul construcții aferente Subactivităților 3.2 și 3.3 din proiectul CALE.

Secțiunea D. Recomandări și concluzii

SECȚIUNEA A.

ANALIZA DATELOR STATISTICE PRIVIND CALIFICĂRILE ÎN SECTORUL DE CONSTRUCȚII CONȚINUTE ÎN DOCUMENTELE UTILIZATE LA REALIZAREA ANALIZEI COMPARATIVE DE LEGISLAȚIE AFERENTE SUBACTIVITĂȚII 3.1 DIN PROIECTUL CALE

1.1 PRECIZĂRI INTRODUCTIVE

În cadrul proiectului CALE, subactivitatea 3.1 s-a finalizat cu realizarea unui raport conținând rezultatele analizei comparative între legislația românească și cea a Uniunii Europene privind formarea profesională continuă, cu aplicabilitate pentru sectorul de construcții.

La realizarea raportului final care evidențiază punctele comune și decalajele dintre legislația românească și cea europeană și propune modificări și completări ale actelor normative naționale în vederea armonizării cu prevederile europene, s-au utilizat următoarele *surse documentare*:

- acte normative naționale – atât strategii, planuri, programe și politici naționale (prevederile relevante ale acestora privind formarea profesională

continuă), cât și reglementările specifice privind subiectul analizat și subiectele conexe;

- ▶ S-au avut în vedere textele actualizate ale actelor normative, incluzând modificările și completările survenite până în data de 01.07.2009;
- ▶ proiecte de legi în materie – (ex.: Proiectul de lege privind formarea profesională continuă în România);
- ▶ materiale informative publicate pe portalurile web ale autorităților publice cu atribuții în domeniu (Consiliul Național pentru Formarea Profesională a Adulților – Autoritatea Națională pentru Calificări, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale etc.);
- ▶ rapoarte de țară pe teme abordate în analiza comparativă (ex.: raport național 2007 privind implementarea în România a programului de lucru Educație și Formare 2010);
- ▶ date statistice furnizate de Institutul Național de Statistică pentru domeniile de interes;
- ▶ studii tematice publicate de institute de cercetare sau compartimente / unități de specialitate ale autorităților publice (ex.: lucrarea elaborată de Observatorul Național al Ocupării și Formării Profesionale a Forței de Muncă, intitulată „Reglementări Europene în Domeniul Ocupării Forței de Muncă și Formării Profesionale” etc.);
- ▶ reglementări europene relevante – dedicate atât educației și formării profesionale, cât și problemelor conexe abordate în lucrare;

Fiind consacrată sectorului de construcții, prezentarea paralelă și confruntarea documentelor oficiale românești și comunitare e divizată în *două secțiuni* – una destinată prevederilor legale specifice pentru sectorul de construcții, iar cealaltă dispozițiilor în materie de educației și formare profesională.

Cercetarea comparativă a celor două categorii de reglementări legale a avut în vedere *complementaritatea învățării formale, non-formale și informale*, dat fiind potențialul

semnificativ, pentru sectorul de construcții, al recunoașterii competențelor dobândite în alte contexte de învățare decât cel formal (e.g.: pe șantier, la locul de muncă etc.).

Documentația utilizată la elaborarea studiului comparativ de legislație corespunde unei *abordări integrate a formării profesionale continue*, acoperind și *aspecte legate de* ocuparea forței de muncă, mobilitatea lucrătorilor, politicile de muncă, cadrul calificărilor și calitatea formării profesionale, indicatorii formării profesionale, dezvoltarea durabilă și incluziunea socială, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

Prezentul studiu are ca obiect documentele naționale și europene care au stat la baza întocmirii analizei comparative de legislație și normează, inclusiv sau exclusiv, aspecte legate de **indicatorii formării profesionale**, care stau sau ar trebui să stea la baza datelor statistice privind calificările în sectorul de construcții.

Aderarea României la Uniunea Europeană a avut ca efect, atât în perioada de pre-aderare cât și după dobândirea calității de membru, schimbarea percepției asupra importanței și utilității datelor statistice în România. Pe cale de consecință, majoritatea prevederilor legale, inclusiv în domeniul educației și formării profesionale, stabilesc atât obligația Institutului Național de Statistică de a colecta, prelucra și publica date statistice din sfera de aplicare a respectivelor acte normative, cât și obligația celorlate subiecte de drept de a colabora cu INS prin furnizarea corectă, completă și în timp util a informațiilor solicitate.

Legea-cadru în vigoare privind formarea profesională continuă – O.G. nr. 129/2000, cu modificările și completările ulterioare, statuează obligația INS de a include în activitatea sa cercetarea statistică periodică a formării profesionale a adulților. Elaborarea metodologiei de realizare a cercetării statistice, precizarea indicatorilor urmăriți, a modului de calcul al acestora și a periodicității realizării cercetării statistice sunt reglementate în sarcina INS, în colaborare cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, cu Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și cu Consiliul Național pentru Formarea Profesională a Adulților.

În aplicarea acestei dispoziții legale, *INS a stabilit*, potrivit datelor publicate pe pagina de web a Institutului, o *periodicitate „neregulată”* pentru efectuarea cercetării statistice a caracteristicilor formării profesionale continue în România, până la această dată fiind realizate doar două runde ale anchetei statistice corespunzătoare – ultima având ca perioadă de referință anul 2005.

Această abordare a obținerii informațiilor necesare pentru calcularea indicatorilor statistici aferenți formării profesionale continue conduce la *imposibilitatea conturării unei imagini actualizate, corecte și complete asupra situației formării profesionale continue în România*, atât în ce privește *beneficiarii formării profesionale*, cât și *furnizorii de formare profesională continuă*.

Această situație se întâlnește atât la nivel național, cât și la nivel de sectoare economice. Faptul că cercetarea statistică a formării profesionale se face și pe activități ale economiei naționale, deci inclusiv pe activitatea de construcții, nu este de mare ajutor, în condițiile în care se efectuează cu aceeași periodicitate neregulată.

Anumite date, incomplete însă, referitoare la furnizorii de formare profesională continuă sunt disponibile datorită evidențelor CNFPA, care au cel mai adesea forma unor Registre naționale de profil. Informațiile privind beneficiarii formării profesionale - persoane fizice sau juridice – nu sunt însă disponibile decât rar și parțial din alte surse.

Este și cazul informațiilor descriind alte caracteristici ale formării profesionale: costurile și durata acesteia etc.

Cadrul legal analizat face numeroase alte trimiteri la indicatorii formării profesionale, majoritatea politicilor, programelor, planurilor și strategiilor *naționale* privind piața muncii instituind diverse tipuri de indicatori ca *instrumente de monitorizare / evaluare* a stadiului implementării măsurilor stipulate.

De asemenea, *la nivel european*, indicatorii statistici în general – iar cei aplicabili formării profesionale nu fac excepție – sunt tot mai frecvent considerați *instrumente eficiente* și

realiste *de măsurare a gradului de armonizare* a legislațiilor naționale cu dispozițiile europene.

Apropierea valorilor naționale ale indicatorilor statistici de referință ai Uniunii Europene de țintele comunitare aferente reflectă stadiul alinierii dispozițiilor naționale dintr-un anumit domeniu / sector de activitate la prevederile europene corespondente.

Totodată, indicatorii statistici sunt percepuți, în documentele Uniunii Europene, ca *modalități de sintetizare și cuantificare a obiectivelor de politici generale și / sau specifice* ale UE, apte să permită urmărirea eficientă a punerii în aplicare a acestor linii directoare în statele membre. Este, spre exemplu, cazul Liniilor Directorare Integrate de Ocupare 2008-2010 ale Uniunii Europene, aplicabile politicilor de profil ale statelor membre, care, la finalul documentului, rezumă sintetic obiectivele Strategiei-cadru Europene de Ocupare prin intermediul țăintelor propuse și a valorilor indicatorilor de referință / reperelor.

Importanța acordată la nivel comunitar indicatorilor statistici de referință din domeniul formării profesionale reiese din includerea în Comunicarea Comisiei Europene nr. COM(2006)614 final – „Formarea profesională a adulților: nu e niciodată prea târziu să înveți” – a necesității îmbunătățirii, la nivel de stat membru și la nivel comunitar, a calității și comparabilității datelor statistice privind activitatea de formare profesională continuă, printre cele cinci mesaje cheie adresate actorilor relevanți implicați în formare profesională a adulților.

Mesajul cheie nr. 5 ante-menționat subliniază rolul semnificativ al datelor statistice în evaluarea tendințelor și determinarea prognozelor care stau la baza conceperii politicilor și programelor în domeniu.

Reglementările naționale și europene comparate permit identificarea a *două mari categorii de indicatori* ai formării profesionale continue:

- ***indicatori asociați asigurării calității formării profesionale*** – seturile de indicatori de referință recomandați de documentul care pune bazele Cadrului European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formare Profesională (EQARF) - [COM\(2008\) 179](#).

- Indicatorii statistici de acest tip sunt considerați de inițiatorii și promotorii Cadrului European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formare Profesională garanții ale asigurării unui nivel european comun satisfăcător al calității calificărilor dobândite în oricare stat comunitar. Astfel încât adoptarea și utilizarea lor curentă de către statele membre ar trebui să conducă la obținerea, pe teritoriul oricăreia dintre ele, de calificări relevante la nivelul întregii Uniuni.
- ***indicatori destinați monitorizării progresului înregistrat la nivel național în implementarea obiectivelor stabilite prin strategii, programe și politici europene și naționale*** (ex.: indicatori de evaluare a stadiului implementării în statele membre ale Uniunii Europene a Strategiei Lisabona relansate; indicatori aferenți monitorizării și controlului implementării strategiei naționale pe termen scurt și mediu privind formarea profesională continuă 2005-2010; indicatori de dezvoltare durabilă etc.).

Fiecare categorie ante-menționată comportă *sub-categorii* de indicatori statistici ai formării profesionale și va face obiectul unor analize detaliate în capitolele subsecvente ale prezentului studiu.

Astfel, indicatorii statistici recomandați de EQARF, urmărind ciclul *calitativ* propus de document în vederea asigurării calității în formarea profesională continuă și bazat pe interacțiunea dintre mecanismele de *planificare, implementare, evaluare și revizuire* în activitatea de formare, se clasifică în:

- indicatori privind fluxurile de intrări;
- indicatori privitoare la proces / context;
- indicatori referitori la fluxurile de ieșire;
- indicatori privind efectele / rezultatele.

A doua mare categorie de indicatori ai formării profesionale se divide, la rândul său, în două grupe:

- indicatori de evaluare a progresului implementării în România a obiectivelor stabilite prin strategiile, politicile și programele *Uniunii Europene*;
- indicatori de monitorizare și control al transpunerii în practică a obiectivelor trasate prin strategiile, programele, planurile și politicile naționale.

Deși cel mai recent Document tematic de lucru al Comisiei Comunităților Europene – „Progrese în implementarea obiectivelor Strategiei Lisabona, Indicatori și repere, 2008” nu a făcut parte din resursele legislative implicate în realizarea analizei comparative de legislație ce face obiectul sub-activității 3.1 a proiectului CALE, am considerat nu doar utilă, ci necesară includerea lui în documentația ce stă la baza prezentului studiu, în vederea creării unei imagini actualizate a situației indicatorilor statistici ai formării profesionale continue în România.

1.2 INDICATORI ASOCIAȚI ASIGURĂRII CALITĂȚII FORMĂRII PROFESIONALE CONTINUE

Calitatea activității de educație și formare profesională, atât ca sistem cât și pe componente, este considerată, în cadrul Uniunii Europene, unul din factorii determinanți în atingerea obiectivului central al Strategiei Lisabona: transformarea Europei în cea mai competitivă și mai dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume, capabilă de o creștere economică sustenabilă care să asigure un număr mai mare de locuri de muncă mai bune și o coeziune socială sporită.

În viziunea comunitară, o formare profesională de calitate conduce, printre altele, la creșterea gradului de ocupare al forței de muncă în Uniune, la îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor comunitari, facilitând și mobilitatea transfrontalieră.

O formare profesională de calitate contribuie decisiv la stabilirea relevanței unei calificări, dobândite în oricare stat membru, pe teritoriul întregii Uniuni.

Pentru a sprijini promovarea și monitorizarea permanentă a asigurării și îmbunătățirii calității în sistemele naționale de educație și formare profesională ale statelor membre, la nivelul Uniunii Europene au fost concepute o serie de *instrumente comune de referință*, apte să contribuie la sporirea încrederii reciproce între statele membre în ce privește managementul adecvat al calității formării profesionale pe teritoriul fiecăruia dintre ele.

Cadrul European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formarea Profesională (EQARF) – [COM\(2008\) 179](#) – face parte din setul de instrumente comunitare comune de referință ante-menționat.

EQARF recomandă:

- ▶ un ciclu de evaluare, monitorizare și îmbunătățire a asigurării calității în sistemul de educație și formare profesională și la nivelul furnizorilor de servicii de educație și formare profesională;
- ▶ un set de indicatori cheie de performanță la nivel european.

Ciclul calitativ propus de EQARF se bazează pe complementaritatea, în activitatea de formare profesională, a proceselor de *planificare, implementare, evaluare și revizuire*.

Asociat acestor patru tipuri de mecanisme, Cadrul European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formarea Profesională instituie *un set de 10 indicatori de referință* asociați asigurării calității formării profesionale și, consecutiv, a rezultatelor învățării.

Cei 10 indicatori cheie amintiți, dintre care unii comportă mai multe componente / variante, sunt clasificați de Comunicatul Comisiei COM(2008) 179 în trei grupe, după cum urmează:

- ▶ indicatori generali;
- ▶ indicatori de context;
- ▶ indicatori – suport ai obiectivelor de asigurare a calității stabiliți prin politicile de educație și formare profesională.

Clasificarea indicatorilor legați de asigurarea unei formări profesionale de calitate la nivel național și european se face și în funcție de etapele procesului de învățare, documentul comunitar distingând între:

- ▶ indicatori privind fluxurile de intrări;
- ▶ indicatori privind procesul / contextul;
- ▶ indicatori privind fluxurile de ieșire;
- ▶ indicatori privind efectele / rezultatele.

Prevederile Comunicatului Comisiei au fost ulterior preluate în *Recomandarea comună a Parlamentului European și a Consiliului nr. 2009/C 155/01*, referitoare tot la *stabilirea EQARF*, document publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene în data de 08 iulie 2009. Întrucât raportul final aferent sub-activității 3.1 a proiectului CALE include doar acele modificări ale reglementărilor naționale și europene analizate intervenite până în data de 1 iulie 2009, și prezentul studiu va folosi ca act de referință tot Comunicatul Comisiei.

De altfel, Recomandarea comună a Parlamentului European și a Consiliului păstrează clasificările indicatorilor propuse de Comunicatul Comisiei pe aceeași temă, operând mici modificări doar în ce privește mai clara sau mai succinta formulare a denumirilor unora dintre indicatori.

În tabelul de mai jos sunt redați indicatorii de referință ante-menționați, pe categorii și tipuri, *ultima coloană* redând **situația actuală a disponibilității datelor pentru calcularea fiecărui indicator la nivel național** (incluzând și sectorul de construcții).

Informațiile necesare determinării gradului de disponibilitate și accesibilitate al datelor necesare calculării valorilor naționale ale celor 10 indicatori europeni de referință au fost culese prin studierea secțiunilor și materialelor de profil postate pe paginile de web ale instituțiilor publice cu atribuții specifice de colectare a datelor statistice, respectiv site-urile Consiliului Național pentru Formarea Profesională a Adulților (CNFPA), Institutului Național de Statistică (INS) și Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM).



Verificarea existenței acestui tip de informații din alte surse – spre exemplu din surse private – nu a fost posibilă și excede sfera de cuprindere a prezentului studiu, având în vedere că la realizarea analizei comparative de legislație ce face obiectul sub-activității 3.1 a proiectului CALE au fost folosite exclusiv documente provenite de la instituții publice cu atribuții de reglementare / normare a activității de educație și formare profesională și, respectiv, de colectare a datelor statistice corespundente.



<i>Indicator</i>	<i>Tipul indicatorului</i>	<i>Disponibilitatea datelor pentru calcularea valorilor naționale ale indicatorilor, în domeniul FPC și în cel al evaluării și recunoașterii competențelor dobândite în alte contexte de învățare decât cel formal</i>
INDICATORI GENERALI		
1. Relevanța sistemului de asigurare a calității la nivelul furnizorilor de formare: a) procentul de furnizori de educație și formare care aplică sisteme interne de asigurare a calității definite prin lege / propria inițiativă; b) procentul de furnizori de educație și formare acreditați.	Indicator privind contextul / fluxuri de intrare	1.a) Nu sunt disponibile informații privind utilizarea de către furnizorii acreditați de formare profesională continuă a sistemelor interne de asigurare a calității; CNFPFA poate estima, în baza datelor colectate, procentul de centre de evaluare care folosesc sisteme interne de asigurare a calității. 1.b) Există în evidențele CNFPFA date privind numărul furnizorilor de FPC / centrelor de evaluare autorizate în conformitate cu dispozițiile legale naționale în vigoare în domeniul acreditării. În baza acestor date se poate determina procentul de centre de evaluare acreditate, dar nu și al furnizorilor acreditați de FPC, întrucât nu se cunoaște și nu se poate stabili numărul furnizorilor

		neacreditați.
2. Investiția în formare profesională a profesorilor și formatorilor: a) procentul de profesori și formatori care participă la cursuri de formare profesională continuă; b) valoarea fondurilor investite.	Indicator referitor la fluxuri de intrare / proces	Pentru determinarea valorii indicatorului 2.a) nu sunt disponibile informații din nici o sursă, nefiind legalizată obligativitatea colectării lor de către vreuna din instituțiile publice cu atribuții specifice. Pentru 2.b), numai centrele de evaluare raportează trimestrial informații la CNFPA.
INDICATORI – SUPTOR AI OBIECTIVELOR DE ASIGURARE A CALITĂȚII STABILITI PRIN POLITICILE DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ		
3. Rata de participare la programele de educație și formare profesională, conform cu: Tipul programului și criterii individuale	Indicator privind fluxurile de intrări / procesul / fluxurile de ieșire	Legat de acest indicator sunt cunoscute doar anumite criterii, fiind disponibile doar date parțiale, indiferent de contextul în care au fost deprinse rezultatele învățării.
4. Rata de absolvire a programelor de educație și formare profesională: Numărul de programe de educație și formare profesională absolvite cu succes/abandonate,	Indicator privind procesul/	Acestui indicator i se pot asocia la nivel național doar date parțiale, indiferent de contextul în care au fost deprinse rezultatele învățării.

în conformitate cu tipul de program și criterii individuale.	fluxurile de ieșire / rezultatele	
5. Destinația cursanților în educație și formare profesională: a) destinația cursanților în educație și formare profesională pe parcursul următoarelor 6-12-36 de luni după absolvire, în conformitate cu tipul programului și programe individuale; b) procentul de cursanți angajați după absolvirea cursurilor .	Indicator de rezultat	Pentru determinarea valorilor naționale ale indicatorilor 5.a) și 5.b) nu sunt disponibile informații din nici o sursă, obligativitatea colectării lor de către vreuna din instituțiile publice cu atribuții specifice nefiind legalizată.
6. Utilizarea competențelor acumulate la locul de muncă: a) informații asupra ocupațiilor obținute de cursanți după absolvirea cursului de formare, în conformitate cu tipul de program și criterii individuale; b) gradul de satisfacție al absolvenților de cursuri de formare și al angajatorilor legat de	Indicator de rezultat (combinație de date cantitative și calitative)	Pentru calcularea valorilor naționale ale indicatorilor 6.a) și 6.b) nu sunt disponibile date din nici o sursă, obligativitatea colectării lor de către vreuna din instituțiile publice cu atribuții în domeniu nefiind cuprinsă în legislația în vigoare.



competențele și abilitățile însușite.		
INDICATORI DE CONTEXT		
7. Rata șomajului, în conformitate cu criterii individuale.	Indicator de context	Sunt disponibile date din sursele EUROSTAT și ANOFM.
8. Prevalența grupurilor vulnerabile: a) numărul de participanți la cursurile de educație și formare profesională clasificați ca aparținând grupurilor dezavantajate, în conformitate cu vârsta și sexul; b) rata de succes a grupurilor dezavantajate, în conformitate cu vârsta și sexul.	Indicator de context	Pentru determinarea valorilor naționale ale indicatorilor 8.a) și 8.b) nu sunt disponibile informații complete din nici o sursă, obligativitatea colectării / prelucrării lor de către vreuna din instituțiile publice de profil nefiind legalizată.
9. Mecanisme de identificare a nevoilor de formare profesională de pe piața muncii: a) informații despre existența unor mecanisme create să identifice nevoile de schimbare la diferite niveluri; b) dovada utilității acestor mecanisme.	Indicator de context / fluxuri de intrare	Pentru calcularea valorilor naționale ale indicatorilor 9.a) și 9.b) nu sunt disponibile date complete din nici o sursă, obligativitatea colectării lor de către vreuna din instituțiile publice cu atribuții specifice nefiind cuprinsă, deocamdată, în legislația în vigoare. Implementarea acestor mecanisme a fost recunoscută și consacrată ca prioritate națională abia prin Planul Național de Acțiune 2008-2009, anexă la Programul Național de Reformă 2007-2010. Astfel, posibilitatea colectării unor astfel de date, chiar parțiale,



		este probabilă în viitorul apropiat. <i>Pentru sectorul de construcții, un astfel de instrument va fi elaborat ca rezultat al activității nr. 4 a proiectului CALE - Calitate în educație.</i>
10. Scheme folosite pentru a promova un acces îmbunătățit la educație și formare profesională: a) informații privind existența unor asemenea scheme la diferite niveluri; b) dovada utilității lor.	Indicator de proces	În momentul de față nu sunt disponibile / accesibile date complete privitoare la existența sau utilitatea dovedită a schemelor de promovare a unui acces mai bun la formare profesională.



Așa cum se reflectă și în tabelul de mai sus, în România nu este sau este incomplet implementat fiecare din cele două instrumente de promovare a evaluării, monitorizării și îmbunătățirii asigurării calității în activitatea de educație și formare profesională recomandați de EQARF: ciclul calitativ și setul de indicatori cheie de referință.

În domeniul formării profesionale continue, obligativitatea adoptării în formă completă a celor două instrumente amintite nu este instituită de legislația în vigoare în sarcina furnizorilor de servicii de FPC sau a celorlați actori relevanți din sistem. Pe cale de consecință, nu este legiferată nici obligația corelativă a instituțiilor publice cu atribuții specifice de a colecta date statistice corespundente.

Practic, în sfera formării profesionale continue, la nivel național și implicit și în ramura de construcții, sunt disponibile date doar pentru 3 din cei 10 indicatori europeni.

Situația este ceva mai bună în sectorul evaluării și recunoașterii competențelor dobândite în contexte de învățare non-formale sau informale, pentru care sunt disponibile informații aferente unui număr de cinci indicatori din cei 10 analizați.

Prin urmare, se pot prelua, în privința furnizorilor de servicii de FPC, exemplele de bune practici de la nivelul centrelor de evaluare a competențelor, ca punct de pornire în încercarea de aliniere a prevederilor naționale la dispozițiile europene în materia asigurării calității sistemelor de educație și formare profesională.

Se impune, în activitatea de FPC, introducerea obligatorie, pe cale legislativă, a obligativității adoptării și asumării de către toți actorii relevanți implicați a indicatorilor europeni de calitate privind procesul, fluxurile de ieșire și rezultatele, la momentul actual accentul fiind pus pe asigurarea calității privitor la fluxurile de intrare.

O îmbunătățire a calității și cantității datelor statistice de formare profesională pe alte căi decât cele formale este, de asemenea, necesară, intervenția legiuitorului român fiind și aici binevenită.

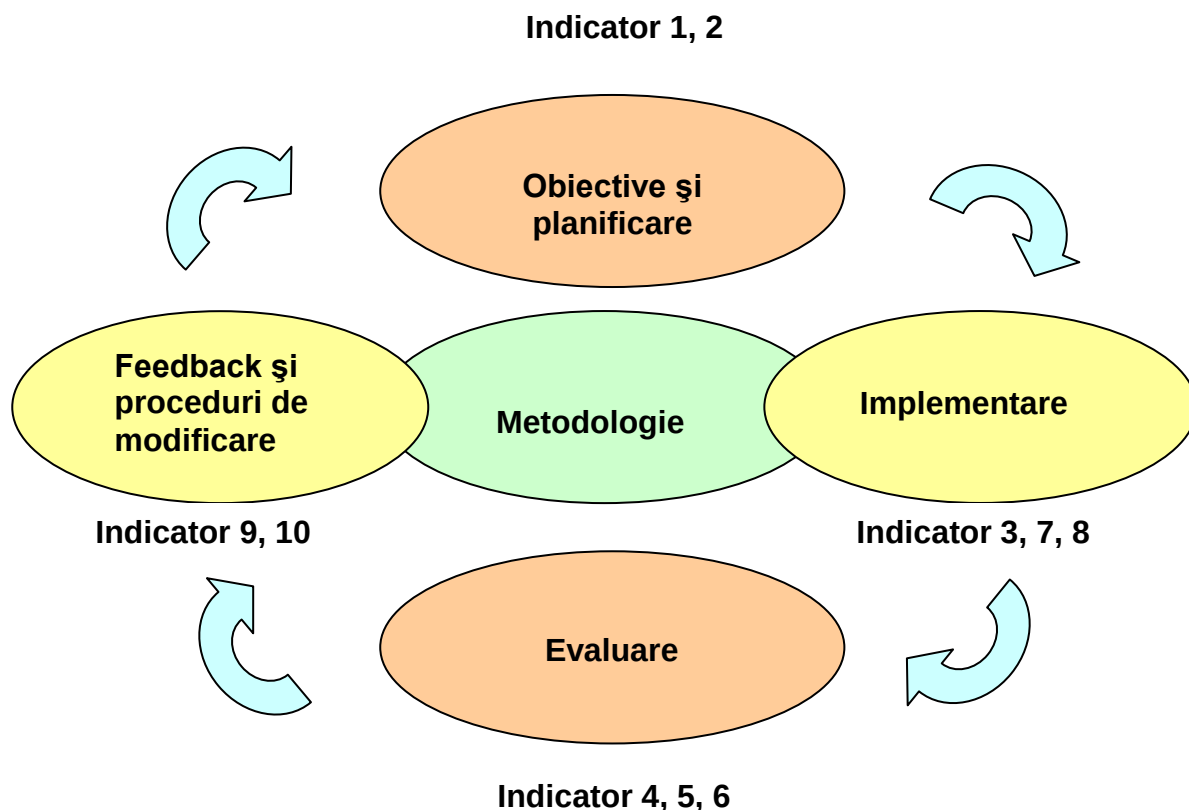
Correspondența dintre cele patru mecanisme complementare cuprinse în ciclul calitativ recomandat de EQARF pentru un management adecvat al asigurării calității în sistemul de educație și formare profesională al statelor membre și, respectiv, cei zece indicatori cheie de referință instituiți de aceeași reglementare europeană este redată în schema de mai jos.

Inițiatorii Cadrului European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formarea Profesională au conceput și reprezentat ingenios interacțiunea dintre mecanismele de planificare, implementare, evaluare și modificare, sub forma unei aplicații a „cercului lui Demming”.

„Cercul lui Demming” este recunoscut la nivel internațional ca una din cele mai eficiente tehnici de îmbunătățire continuă a calității unui proces sau sistem.

„Ciclul Demming” este cunoscut și ca acronim format din inițialele celor patru etape ale sale – ciclul PDCA (Plan, Do, Check, Act), cu echivalentul românesc PEVA (Planifică, Efectuează, Verifică, Acționează).

Pentru a facilita buna și corectă asumare și implementare, pe teritoriul statelor membre, a celor două instrumente de asigurarea a calității educației și formării profesionale instituite, EQARF a reprezentat schematic corespondența dintre cele 2 instrumente propuse, astfel:



1.3 INDICATORI DESTINAȚI MONITORIZĂRII PROGRESULUI ÎNREGISTRAT LA NIVEL NAȚIONAL ÎN IMPLEMENTAREA OBIECTIVELOR STABILITE PRIN STRATEGII, PROGRAME ȘI POLITICI EUROPENE ȘI NAȚIONALE

1.3.1 Indicatori de evaluare a progresului implementării în România a obiectivelor stabilite prin strategiile, politicile și programele Uniunii Europene

La nivelul Uniunii Europene, un accent tot mai pronunțat este pus pe crearea și dezvoltarea unor seturi de indicatori statistici europeni de referință, ca instrumente eficiente de măsurare a progresului înregistrat de statele membre în procesul de implementare a obiectivelor stabilite prin politicile, strategiile și programele comunitare. Valorile naționale ale indicatorilor europeni oferă indicii sigure despre stadiul asumării și transpunerii în practică a obiectivelor comunitare pe teritoriul țărilor din Uniune.

Este și cazul politicilor europene din sfera educației și formării profesionale, cea mai importantă fiind Strategia Lisabona revizuită, pentru care a fost conceput și inclus într-un document dedicat un set special de indicatori statistici comunitari de referință pentru monitorizarea anuală a stadiului implementării Strategiei în statele membre.

Astfel, *Comunicatul Comisiei COM(2007) 61 final – „Un cadru coerent de indicatori și repere pentru monitorizarea progresului în realizarea obiectivelor de la Lisabona privind educația și formarea profesională”* – instituie un set de 20 de indicatori centrali susținuți, acolo unde este cazul, de indicatori adiționali de context și, de asemenea, un număr de cinci repere cu aceeași menire.

Atât indicatorii centrali cât și reperele sunt structurate prin trimiterea la opt domenii principale de politică în cadrul strategiei Lisabona.

Tabelul de mai jos prezintă, din rândul celor 20 de indicatori centrali, pe cei relevanți pentru formarea profesională continuă, inclusiv în sectorul de construcții, pentru fiecare fiind menționat și domeniul / domeniile principal / e de politică aferent / e.

<i>Nr. indicator</i>	<i>Denumire Indicator</i>	<i>Domeniul principal de politică corespondent din cadrul strategiei Lisabona</i>
16	Participarea adulților la învățarea continuă	2.3 – Transformarea învățării continue în realitate
17	Calificările adulților	2.3 – Transformarea învățării continue în realitate; 2.8 Gradul de ocupare a forței de muncă.
18	Realizarea educațională a populației	2.8 Gradul de ocupare a forței de muncă.
19	Investițiile în educație și formare profesională	2.2 – Promovarea eficienței în educație și formare profesională; 2.7 Modernizarea învățământului superior.

Comisia Europeană, prin documentul sus-menționat, a propus spre aprobare Consiliului înlocuirea setului de 29 de indicatori de referință pentru monitorizarea implementării Strategiei Lisabona în statele comunitare utilizat până la acea dată cu unul de 20 de indicatori, mai generali, în care se regăsesc și o parte din setul înlocuit.

Consiliul, în răspunsul la propunerea Comisiei, sub forma Concluziilor nr. 2007/C 311/10, a aprobat utilizarea sau continuarea dezvoltării pentru **16** dintre cei 20 de **indicatori noi**.

De asemenea, a solicitat Comisiei informații specifice (definiție, surse de date, disponibilitatea la nivelul statelor membre a datelor necesare, relevanța politică, costuri estimate ale implementării) pentru 8 din cei 16 indicatori aprobați.

Dintre cei 4 indicatori prezentați în tabelul de mai sus, nr. 16 și nr. 18 sunt din lista celor a căror utilizare a fost aprobată fără rezerve de Consiliu.

Indicatorii nr. 17 și 19 urmau să facă obiectul unor informări / rapoarte detaliate, lămuritoare ulterioare ale Comisiei către Consiliu. În Jurnalul Oficial nu se regăsesc raportări de acest gen, publicarea unor astfel de documente nefiind de altfel obligatorie.

Informații actualizate privitoare la dezvoltarea indicatorilor de referință analizați se regăsesc în cel mai recent document tematic de lucru al Comisiei Comunităților Europene – „Progrese în implementarea obiectivelor Strategiei Lisabona, Indicatori și repere, 2008”.

Conform acestuia, pentru **indicatorul nr. 17 – „Calificările adulților”** - este în curs de implementare, la nivelul Uniunii, o nouă cercetare statistică, în colaborare cu OECD (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică), *cercetarea PIAAC* – The Programme for the International Assessment of Adult Competences (Programul pentru Evaluarea Internațională a Competențelor Adulților).

PIAAC își propune măsurarea *competențelor cognitive cheie* (citit, numerație, capacitatea de a rezolva probleme într-un mediu bogat în tehnologie etc.) și a *celor legate/implicate/cerute de locul de muncă* (utilizarea calculatorului, comunicarea, lucrul în echipă, management).

Această cercetare statistică se va desfășura în 2011 și rezultatele vor fi făcute publice la începutul anului 2013.

În proiectul de Strategie Integrată de Dezvoltare a Resurselor Umane din Perspectiva Învățării pe Tot Parcursul Vieții, 2009-2020, participarea la programul PIAAC al OECD este trecută ca măsură în planul de acțiuni pentru atingerea unuia din obiectivele strategice specifice – înțelegerea nevoilor pieței muncii.

Prin urmare, implicarea României în programul de testare a competențelor adulților este nu doar de dorit, ci și probabilă, necesitatea participării la cercetarea statistică aferentă fiind recunoscută de autoritățile publice cu atribuții în domeniu.

În prezent, în România sunt disponibile date pentru o parte din competențele ce fac obiectul PIAAC - citit, numărat și socotit etc., datorită, printre altele, participării României la cercetarea statistică internațională PISA (The Programme for the International Student Assessment – Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor / Studenților).

Indicatorul nr. 19 – „Investițiile în educație și formare profesională” este prezentat de Comisie ca făcând parte din setul anterior de 29 de indicatori de referință pentru

evaluarea realizării obiectivelor Strategiei Lisabona în statele membre și la nivel comunitar.

Sursa de date pentru acest indicator este Sistemul Statistic European (SSE), prin:

- ▶ colectarea anuală de date a UNESCO/OECD/EUROSTAT (UOE), privind sistemele formale de educație din statele membre;
- ▶ sondajul privind formarea profesională continuă (CVTS), efectuat pe 5 ani, inclusiv în România (INS, prin FORPRO) și oferind date despre formarea la nivel de întreprinderi
- ▶ sondajul privind educația adulților (AES), cu periodicitate de 5 ani, relevând informații privind tendințele de învățare ale adulților (sondaj la domiciliu); cercetare statistică pilot desfășurată la nivel european în perioada 2005-2007.

Pentru **indicatorul nr. 16 – „Participarea adulților la învățarea pe tot parcursul vieții”** – sunt disponibile date din surse EUROSTAT (LFS – Cercetarea statistică a forței de muncă).

De asemenea, se pot utiliza și informațiile rezultate din calcularea indicatorului cheie Ped25-64, prezentat în sub-capitolul următor și destinat monitorizării implementării Strategiei naționale de FPC pe termen scurt și mediu 2005-2010 (sursa: INS – AMIGO).

Cercetarea statistică a forței de muncă realizată de EUROSTAT (LFS) este sursa generală de informații și pentru **indicatorul 18 – „Realizarea educațională a populației”**.

Dintre cele **5 repere** confirmate de documentul COM(2007) 61 final/2, nr. 5 – „participarea a 12,5% din populația adultă la învățarea continuă” prezintă interes pentru prezentul studiu.

Disponibilitatea și accesibilitatea informațiilor pentru evaluare acestui reper pe plan național este analizată mai sus, pentru indicatorul nr. 16.

Strategia națională de FPC pe termen scurt și mediu 2005-2010 și-a propus ca **țintă**, până în anul 2010, un procent de **7%** de participare la procesul educațional sau de instruire a populației cu vârsta cuprinsă între 25 - 64 ani.

Din cele de mai sus reiese necesitatea implicării active a României în dezvoltarea indicatorilor de referință pentru evaluarea stadiului atingerii obiectivelor Lisabona în statele membre, atât prin participarea la noile cercetări statistice pilot sau în cele deja implementate la nivel comunitar, cât și prin adaptarea sistemului statistic național astfel încât să permită colectarea și accesul la datele necesare calculării indicatorilor de monitorizare a strategiei Lisabona.

În acest sens, se impune colaborarea și participarea activă a tuturor actorilor relevanți din sistem.

1.3.2 Indicatori de monitorizare și control al transunerii în practică a obiectivelor trasate prin strategiile, programele, planurile și politicile naționale.

Realizarea monitorizării și controlului implementării măsurilor stipulate pentru atingerea obiectivelor stabilite prin politicile, strategiile, programele și planurile naționale privind piața muncii a fost concepută de legiuitor, în marea majoritate a cazurilor, prin intermediul indicatorilor statistici.

Este și cazul *Strategiei privind formarea profesională continuă (FPC) pe termen scurt și mediu 2005-2010*, documentul cadru de referință pentru sub-sistemul național și sectorial de formare profesională a adulților.

Capitolul 4 al Strategiei de FPC, dedicat implementării acesteia, prevede ca metodă de transpunere în practică a Strategiei un *Plan de acțiune* cuprinzând acțiunile prevăzute a se realiza pentru fiecare obiectiv strategic și direcție de acțiune, responsabilitățile instituționale, termenele și sursele de finanțare.

Ca **mijloace de monitorizare a stadiului implementării Strategiei** de FPC pe termen scurt și mediu 2005-2010, în același capitol sunt instituite **trei tipuri de indicatori**, pentru fiecare indicator fiind prevăzute sursele de proveniență a informațiilor și periodicitatea; unde este cazul, sunt menționate și formula, metoda de calcul, semnificația/utilitatea, acoperirea teritorială și limitările indicatorului.

Cele trei categorii de indicatori ante-menționate sunt enumerate și detaliate în cele ce urmează:

- A. Indicatori cheie
- B. Indicatori naționali
- C. Indicatori de realizare.

A. Indicatorii cheie - se calculează conform metodologiei EUROSTAT și sunt următorii:

Denumire indicator cheie	A1. Participarea la procesul educațional sau de instruire
---------------------------------	--

Definiția și sursa Participarea la procesul educațional sau de instruire a persoanelor de 25-64 ani (Ped25-64) se determină prin raportarea populației de 25-64 ani, care urmează o formă de instruire (Pi25-64). Se calculează pe categorii de populație după participarea la activitatea economică (ocupată, șomeri, inactivă) și nivelul de instruire, pe sexe.

Sursa: LFS Eurostat

Sursa națională INS prin AMIGO (LFS)

Periodicitatea	An, începând din 2004
-----------------------	-----------------------

Denumire indicator cheie	A2. Rata de acces la cursurile de formare profesională continuă
---------------------------------	--

Definiția și sursa Rata de acces la cursurile de formare profesională continuă (Ra) reprezintă ponderea participanților la cursuri (NpFPC) în total angajați din întreprinderile care au oferit cursuri (N FPC); se poate calcula și ca pondere în total număr salariați (din toate

întreprinderile, indiferent dacă au oferit sau nu cursuri de formare profesională continuă).

Sursa: CVTS Eurostat

Sursa națională

INS prin FORPRO

<i>Periodicitatea</i>	La 5-6 ani; date disponibile pentru 1999 și 2005, anii de referință ai celor 2 runde de cercetare statistică desfășurate la nivel național până în prezent.
-----------------------	---

<i>Denumire indicator cheie</i>	A3. Ponderea cheltuielilor cu formarea profesională în totalul costului forței de muncă
--	--

Definiția și sursa

Ponderea cheltuielilor cu formarea profesională în totalul costului forței de muncă

Sursa: CVTS Eurostat

Sursa națională

INS prin FORPRO

Periodicitatea

La 5-6 ani; date disponibile pentru 1999 și 2005, anii de referință ai celor 2 runde de cercetare statistică desfășurate la nivel național până în prezent.

La nivel de țară, A1 este un instrument eficient de ilustrare/măsurare a transformării învățării pe tot parcursul vieții în realitate și în România.

A1 este relevant și pe plan european. Apropierea valorii lui naționale de cea comunitară de referință, de media UE, reflectă stadiul alinierii României la prevederile europene în materie de formare profesională.

Din păcate, valoarea din 2007 a Ped25-64 ne plasa pe unul din ultimele locuri între statele membre ale Uniunii.

Indicatorii A2 și A3, deși au potențialul unor mijloace realiste și eficace de monitorizare a progreselor în implementarea strategiei naționale de FPC pe termen scurt și mediu, au ca inconvenient calcularea la intervale foarte lungi, de 5-6 ani.

O asemenea periodicitate nu permite conturarea unei imagini actualizate a stadiului dezvoltării FPC în România.

Evoluția investițiilor în FPC și a accesului la FPC se măsoară tot o dată la cincinal și la nivelul UE. Sistemul statistic comunitar prevede aceeași periodicitate pentru calcularea indicatorilor EUROSTAT similari.

O periodicitate mai mică, de 2-3 ani, ar fi poate mai utilă în termeni de actualitate a datelor disponibile privind progresul FPC la nivel național și comunitar.

De remarcat este faptul că INS, în cele două runde de cercetări statistice în domeniul FPC având ca ani de referință 1999 și 2005, a colectat date necesare calculării valorii A2 și A3 atât la nivel național, cât și pe ramuri ale economiei naționale - *inclusiv pentru sectorul de construcții*.

A2 și A3 au aceeași relevanță la nivel comunitar ca și A1.

B. Indicatorii naționali

Denumire indicator național **B1. Ponderea cheltuielilor cu formarea profesională a șomerilor și a altor categorii de persoane, beneficiare de gratuitate, conform legii 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj, în totalul cheltuielilor din bugetul asigurărilor pentru șomaj (BAS)**

Definiția Cheltuielile publice cu formarea profesională din BAS exprimate ca raport procentual în totalul cheltuielilor din BAS

Scop Indicatorul arată nivelul fondurilor alocate din BAS pentru formarea profesională a șomerilor.

Simbol *Pcbas*

Metodă de calcul Se împart cheltuielile publice cu formarea profesională la total cheltuieli din BAS, iar rezultatul se înmulțește cu 100

Formulă $Pcbas = Chfps / Chbas \cdot 100$, unde:

Pcbas - ponderea cheltuielilor cu formarea profesională a șomerilor în totalul cheltuielilor din BAS

Chfps - cheltuielile alocate din BAS pentru formarea

	profesională a șomerilor
	Chbas - totalul cheltuielilor din BAS
<i>Date necesare</i>	Totalul cheltuielilor din BAS pentru formarea profesională a șomerilor
	Totalul cheltuielilor din BAS
<i>Surse de date</i>	ANOFM
<i>Structura datelor</i>	Calculat numai la nivel național
<i>Interpretare</i>	Ponderea cheltuielilor cu formarea profesională a șomerilor din total cheltuieli pentru șomeri reflectă prioritatea acordată acestei măsuri active în cadrul politicilor referitoare la forța de muncă, deplasarea ponderii spre măsuri active, în scopul de a facilita crearea oportunităților de a răspunde dinamicii pieței muncii.
<i>Standarde de calitate</i>	Sfera de cuprindere și acuratețea indicatorilor Chfps și Chbas
<i>Limitări</i>	
<i>EUROSTAT</i>	Nu

Denumire indicator național B2. Rata de participare a șomerilor la cursuri de formare profesională

Definiția Proporția șomerilor cuprinși la cursuri de formare profesională, în totalul șomerilor înregistrați

Scop Indicatorul furnizează o informație importantă relativă la nivelul de aplicare a acestui tip de măsură activă în contextul ansamblului de măsuri de sprijin în procesul de reintegrare a șomerilor pe piața muncii.

Simbol *Rpfp*

Metodă de calcul Se împarte numărul de șomeri cuprinși la cursuri de formare profesională într-un an la numărul total de șomeri înregistrați, iar rezultatul se înmulțește cu 100 .

Formulă $Rpfp = N_{sfp} / N_{si} \cdot 100$, unde:

$Rpfp$ - rata de participare a șomerilor la cursuri de formare profesională

N_{sfp} - numărul șomerilor cuprinși la cursuri de formare

	profesională într-un an
	Nsi - numărul șomerilor înregistrați reprezentat prin stocul mediu anual de șomeri înregistrați
<i>Date necesare</i>	Numărul de șomeri înregistrați este calculat ca medie aritmetică a stocurilor lunare de șomeri în decursul unui an. Numărul șomerilor cuprinși la cursuri de formare profesională într-un an
<i>Surse de date</i>	ANOFM
<i>Structura datelor</i>	Se calculează la nivel național și județean
<i>Interpretare</i>	Nivelul ridicat al indicatorului precum și evoluția acestuia în timp relevă nevoile de formare ale șomerilor pentru a se reintegra pe piața muncii și eforturile agențiilor pentru ocuparea forței de muncă teritoriale de a activa la cursuri cât mai mulți șomeri, preîntâmpinând astfel și șomajul de lungă durată.
<i>Standarde de calitate</i>	Sfera de cuprindere și acuratețea indicatorilor Nsfp și Nsi.
<i>Limitări</i>	Indicatorul nu este disponibil și pe alte structuri
<i>EUROSTAT</i>	Nu

Indicatorii *Pcbas* și *RpFp* reflectă gradul de preocupare al autorităților naționale competente pentru creșterea gradului de ocupare al forței de muncă prin măsuri active de politici specifice. Prin urmare, pot oferi și informații privind alinierea României la recomandările Liniilor Directorare Integrate de Ocupare 2008-2010 ale Uniunii Europene. De asemenea, sunt o dovadă a abordării integrate a FPC, în strânsă legătură cu ocuparea forței de muncă.

Pe plan național, sunt și un indiciu al evoluției transpunerii în practică a conceptului comunitar de învățare pe tot parcursul vieții.

C. Indicatorii de realizare urmau a fi stabiliți prin planurile de măsuri anuale.

Până la data redactării prezentului raport nu am fost în măsură să găsim, publicat, niciun plan anual de măsuri, conceput sau aprobat de vreo autoritate competentă în domeniu în vederea implementării Strategiei de FPC pe termen scurt și mediu 2005-2010.

Singura mențiune într-un document oficial este includerea de către CNFPA, în raportul anual de activitate aferent anului 2006, a participării la elaborarea Planului operațional de acțiune pentru implementarea amintitei Strategii naționale.

Prin urmare, nu suntem în măsură să facem aprecieri pe marginea acestei categorii de indicatori statistici ai formării profesionale.

1.4 CONCLUZII

În ultimii ani, la nivel comunitar, rolul și importanța indicatorilor statistici și a reperelor a evoluat semnificativ, fiind utilizați, în prezent, atât la fundamentarea politicilor comunitare în domeniul forței de muncă, inclusiv al formării profesionale, cât și ca instrumente de evaluare a eficienței implementării liniilor directoare de politici în statele membre.

Susținerea statistică a mesajelor politice cheie este o cerință de bază în Uniune.

În vederea alinierii la legislația și practicile UE, România trebuie să adopte și să aplice seturile complete de indicatori statistici de referință recomandați de documentele europene. Prin urmare, cercetarea statistică pe plan național trebuie organizată de așa manieră încât să permită colectarea datelor necesare calculării valorilor indicatorilor și reperelor.

Referitor la indicatorii statistici ai formării profesionale, ce fac obiectul prezentului studiu, din capitolele anterioare se desprind următoarele acțiuni de întreprins în vederea armonizării cu prevederile europene în domeniul formării profesionale continue:

- (i) ***Instituirea, prin legislația specifică de FPC, a setului complet de indicatori europeni asociați asigurării calității în activitatea de FPC*** - indicatorii privind fluxurile de intrare, procesul, fluxurile de ieșire și rezultatele, recomandați de Cadrul European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formarea Profesională (EQARF).

Stipularea obligației corelative a tuturor actorilor relevanți (furnizori de FPC, cursanți etc.) de a respecta și aplica indicatorii de referință amintiți și de a colabora cu autoritățile competente să adune și să prelucreze datele statistice se impune de asemenea.

De modul cum este gestionată la nivel național și sectorial asigurarea calității formării profesionale continue depinde în cel mai înalt grad de relevanța, în spațiul comunitar, a calificărilor dobândite în sistemul românesc de educație și formare profesională (pe cale formală, non-formală sau informală); calificările ținând de sectorul de construcții nu sunt o excepție.

Portabilitatea calificărilor și, consecutiv, mobilitatea lucrătorilor români, deci și a celor din construcții, sunt strâns legate de relevanța calificărilor.

- (ii) ***Participarea la dezvoltarea indicatorilor centrali de referință pentru monitorizarea implementării în statele membre a Strategiei Lisabona și asumarea acestora.***

Adaptarea sistemului statistic național astfel încât datele pentru calcularea valorilor naționale ale indicatorilor și reperelor recomandați de documentele tematice ale Comisiei și Consiliului să fie disponibile și accesibile.

- (iii) ***Efecturarea cu o periodicitate mai mică, de 2-3 ani, a cercetării statistice a formării profesionale continue.*** Deși periodicitatea este similară celei comunitare corespondente, reduce utilitatea cercetării în actualizarea stadiului dezvoltării FPC în România (inclusiv în sectorul de construcții).

SECȚIUNEA B

ANALIZA SURSELOR DE DATE STATISTICE

OFICIALE PRIVIND EVOLUȚIA SECTORULUI DE

CONSTRUCȚII DIN ROMÂNIA UTILIZATE LA

REALIZAREA STUDIILOR AFERENTE

SUBACTIVITĂȚILOR 3.2 ȘI 3.3. DIN PROIECTUL

CALE

În prezentul raport urmează să fie analizate documentele care au stat la baza realizării Rapoartelor rezultate din implementarea celor două subactivități (3.2 și 3.3.), atât din punct de vedere al surselor de informare, cât și din punct de vedere al conținutului și structurii datelor statistice și al celor care au avut ca sursă chestionarele generate de partenerii la proiect.

Trebuie menționat de la început că, având în vedere structura și conținutul Proiectului CALE, perioada implementării acestuia pe durata **a trei ani** (01 noiembrie 2008 – 31 octombrie 2011), graficul de realizare a activității III **“Realizarea de studii, cercetări și analize pentru îmbunătățirea FPC în cadrul sectorului de construcții”**, respectiv graficul realizării subactivităților 3.2 și 3.3., s-a stabilit de către partenerii la proiect ca pentru primul an de implementare să se analizeze datele statistice privind sectorul de construcții din intervalul **2003-2007**.

Obținerea datelor (informațiilor) statistice privind sectorul de construcții s-a realizat atât prin consultarea pe internet a site-ului INS, cât și direct de la INS prin procurarea

publicațiilor care conțineau date referitoare la sectorul de construcții precum și prin consultarea pe internet a site-urilor CNP și al publicațiilor de specialitate (construcții, finanțe, economie generală etc.), parcurgerea presei scrise etc.

*Principalul, de fapt singurul furnizor al datelor statistice oficiale privind evoluția sectorului de construcții în România este **INS** (Institutul Național de Statistică).*

Ceilalți furnizori de date statistice privind sectorul de construcții - CNP (Comisia Națională de Prognoză), Buletinul ARACO, mass-media de specialitate sau financiară etc. fie preiau datele oficiale furnizate periodic de publicațiile INS sau de conferințele de presă ale INS, fie realizează studii sau prognoze proprii (CNP) care au la bază și date statistice oficiale furnizate de INS.

Ca urmare, considerăm că este interesant și oportun pentru informarea managerilor societăților de construcții și nu numai, să prezentăm principalele publicații editate de **INS** care conțin date statistice referitoare la sectorul de construcții, cât și date statistice generale referitoare la economia națională în care se regăsește și sectorul de construcții, analizându-le apoi pe acelea care au stat la baza rapoartelor realizate pentru cele două subactivități (3.2 și 3.3.).

O primă remarcă privind publicațiile INS se referă la **datele de apariție** a acestor publicații, care sunt cele **din anul 2009** și privesc datele statistice referitoare la sectorul de construcții (și nu numai):

1. la nivelul anului 2009 (date parțiale-trimestriale)
2. la nivelul anului 2008 (date finale-anuale, dar și date parțiale-trimestriale)
3. la nivelul anului 2007 (date finale-anuale).

Trebuie menționat faptul că INS respectă, de regulă, de la an la an atât **tipul și conținutul publicațiilor cât și data apariției acestora**, astfel că publicațiile apărute în anul 2008 sunt similare celor apărute în anul 2009 (și așa mai departe).

O altă caracteristică a publicațiilor INS este aceea că, informațiile pe care le conțin, după modul de prezentare a datelor statistice, se împart în două categorii principale:

- ▶ O primă categorie prezintă datele statistice sub formă de **serii de date statistice** care reflectă **indicii de evoluție a unor indicatori față de un an de bază** (cu o periodicitate care poate fi anuală sau lunară).
- ▶ O a doua categorie o reprezintă datele statistice sub formă **brută** care dau o imagine **valorică sau cantitativă a evoluției unor indicatori** (mai mult sau mai puțin specifici sectorului de construcții).

Principalele publicații ale INS care au fost consultate de experții partenerilor la proiectul CALE, pentru selectarea informațiilor și datelor necesare implementării subactivităților 3.2. și 3.3. și realizării rapoartelor aferente, au fost următoarele :

1. Anuarul statistic al României 2008 (data apariției 24 decembrie 2008)

Lucrare de referință în sistemul publicațiilor statistice, conține informații referitoare la evoluția economico-socială a țării în perioada 2002- 2007 asigurându-se prin comparabilitatea seriilor de date statistice, prezentarea dinamicii societății. Seriile de date sunt structurate pe capitole și cuprind principalele informații cu privire la: organizare administrativ-teritorială, populație, economie, statistică internațională (ce permit evaluarea comparativă a nivelului de dezvoltare și a locului ocupat de România în contextul internațional) etc. În fiecare capitol din anuar sunt prezentate atât sursele de date cât și notele metodologice privind sfera de cuprindere și modul de determinare al indicatorilor statistici.

- ▶ În ceea ce privește sectorul de construcții, Anuarul statistic 2008 conține date referitoare la realizările anului 2007 atât serii de date statistice sub forma de indici cât și date brute (cantitative / valorice), dar insuficiente pentru o analiză economică de ansamblu a evoluției sectorului.
- ▶ Anuarul statistic al României 2009 va apare la data de 21 decembrie 2009 și va conține referiri la perioada 2003-2008.

2. Seria investiții-construcții (date de apariție : martie-trimestrul 4 anul precedent; iunie,septembrie și decembrie–trimestrele 1,2 și 3 anul curent)

Lucrarea prezintă trimestrial informații statistice referitoare la investițiile realizate la nivelul economiei naționale pe elemente de structură și valoarea lucrărilor de construcții executate pe categorii de lucrări și tipuri construcții - clădiri rezidențiale, clădiri nerezidențiale, construcții ingineresti; numărul autorizațiilor de construire eliberate pentru clădiri și cel al locuințelor terminate pe principalele surse de finanțare și regiuni de dezvoltare; numărul locuințelor aflate în curs de execuție .

- De asemenea, odată cu apariția în luna martie a datelor referitoare la trimestrul 4 –anul precedent sunt publicate și **datele provizorii ale anului precedent**, dar, așa cum reiese din conținutul lucrării (prezentat mai sus), informațiile statistice sunt insuficiente pentru o analiză detaliată și în dinamică a sectorului de construcții.

3. Buletin statistic (lunar) – de industrie, construcții, comerț și servicii (data apariției este **lunară** conținând date despre luna precedentă, iar numărul 1 al buletinului conține date provizorii despre **anul precedent** și luna ianuarie anul curent).

Lucrarea prezintă (pentru anul precedent) principalii indicatori conjuncturali care caracterizează evoluția economico-socială a României sub formă de indici.

- Pentru *sectorul de construcții* Buletinul statistic face referire la:
 - indicii investițiilor realizate în economia națională pe elemente de structură și pe tipuri de construcții,
 - indicii de cost în construcții pe tipuri de construcții (una din puținele referiri la costul lucrărilor de construcții prezentate de INS și oricum sub formă de indici în dinamică lunară),
 - autorizații de construcții eliberate pentru clădiri
 - volumul comenzilor noi în construcții pe tipuri de construcții
 - principalii indicatori de conjunctură din sectorul de construcții, pe activități și domenii etc.

De asemenea cu data de apariție **mai 2009** a fost editat de **INS** Buletinul Statistic de Industrie, **Construcții**, Comerț și Servicii - Colecție de date statistice recalculat conform noului an de bază (2005) și noii clasificări CAEN Rev.2 care prezintă sub formă de **indici** (lunar) evoluția principalilor indicatori specifici activităților respective în intervalul de timp 2000 – 2007.

4. Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții (data apariției: 30 iunie anul 2009 cu date finale pentru anul 2007)

Publicația cuprinde informații ce permit caracterizarea cât mai completă a sistemului productiv și comercial al întreprinderilor din sectoarele de industrie **și construcții**, pe forme de proprietate și clase de mărime, în anul 2007, pe baza informațiilor obținute din ancheta structurală în întreprinderii.

- Pentru sectorul de construcții lucrarea cuprinde principalii indicatori economici și financiari (cantitativi și valorici) la nivelul unui an, care pot constitui o bază solidă pentru analiza în dinamică a sectorului de construcții pe un anumit interval de ani.
- Este singura lucrare editată de INS care poate oferi datele necesare unei analize diagnostic a evoluției și tendințelor de evoluție a sectorului de construcții, constituind prima și cea mai importantă sursă de date utilizată în realizarea **rapoartelor** aferente subactivităților 3.2 și 3.3. din proiectul CALE.
- Asupra conținutului lucrării și a modului de utilizare a informațiilor/datelor cuprinse în lucrare vom face referire mai pe larg în cadrul prezentului raport.

5. Studii de conjunctură economică-construcții (data apariției: trimestrial, în trimestrul curent pentru trimestrul precedent).

Această serie de publicații trimestriale este destinată utilizatorilor interesați să cunoască principalele **tendințe ale activității în construcții**, constituind o sursă importantă de informații conjuncturale pentru analize și previziuni economice. Lucrarea are la bază anchetele de conjunctură care se bazează pe estimările managerilor de întreprinderi din domeniile respective, cu privire la evoluția activității economice prognozate pentru trimestrul în care se efectuează ancheta. Aceste anchete se efectuează pe un eșantion reprezentativ de întreprinderi pe ansamblul sectorului și pe clase de mărime a întreprinderilor.

În ceea ce privește datele statistice privind **forța de muncă** INS editează o serie de lucrări care prezintă informații la nivelul economiei naționale și în care se regăsesc și referiri la sectorul de construcții, dintre care am selectat :

- **Forța de muncă în România – Ocupare și șomaj în anul** (data apariției: august anul curent pentru anul precedent).

*Lucrarea prezintă date esențiale asupra principalelor segmente de populație, activă / ocupată și în șomaj / inactivă, repartizate după caracteristici demo-socio-economice diverse, în condiții de comparabilitate internațională: grupe de vârstă, sexe, nivel de educație, medii de rezidență, formă de proprietate, **activități ale economiei**, statut profesional, grupe de ocupații. Publicația conține date medii anuale calculate pe baza rezultatelor anchetelor trimestriale a forței de muncă în gospodării - AMIGO desfășurate în cursul anului*

- **Câștigurile salariale și costurile forței de muncă în anul** (data apariției: octombrie anul curent pentru anul precedent).

*Lucrarea prezintă date statistice referitoare la numărul și distribuția salariilor pe activități ale economiei naționale și forme de proprietate, precum și câștigul mediu pe principalele activități ale economiei naționale, în anul; asigură informații necesare efectuării unor analize privind evoluția diferitelor componente ale costului forței de muncă și corelațiile dintre ele, oferind totodată, elementele necesare calculului mărimei brute și nete, lunare și orare, a câștigului salarial structurat **pe activități ale economiei naționale**, forme de proprietate, forme juridice, categorii de salariați, sexe, regiuni de dezvoltare și județe.*

Având în vedere suportul de informații / date statistice conținut de publicațiile INS prezentate mai sus, corelația dintre datele de apariție a publicațiilor INS și graficul de implementare a activității 3, respectiv subactivitățile 3.2 și 3.3., pregătirea și realizarea analizelor aferente celor două subactivități, concretizate în final în cele două rapoarte a necesitat în primul rând o muncă susținută de cercetare și selecționare a informațiilor – datelor statistice din aceste publicații.

În al doilea rând a fost necesară ordonarea lor în funcție de necesitățile și prioritățile de realizare a materialelor de analiză (respectiv conceperea și generarea anexelor pe baza cărora s-a realizat ANALIZA INDICATORILOR ECONOMICO-FINANCIARI AI SECTORULUI DE CONSTRUCȚII PENTRU PERIOADA 2003 – 2007).

Principalii indicatori economici și financiari care caracterizează evoluția sectorului de construcții, sistematizați în anexele care au constituit suportul analizei realizate și a raportului final s-au regăsit în publicația INS **Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții**, publicație editată anual (luna iunie), care cuprinde cele mai complete informații despre sectorul de construcții, respectiv **date finale pentru anul de apariție minus 2 ani** (ex.: apariție anul 2009 cu date finale anul 2007; apariție anul 2008 cu date finale anul 2006 etc.).

Au fost astfel procurate și consultate edițiile publicației apărute în intervalul 2004-2009 care conțin **date aferente perioadei 2003- 2007**.

Celelalte publicații editate de INS care cuprind informații și date statistice despre sectorul de construcții, au fost folosite ca sursă complementară, utilizându-se numai acele informații considerate necesare analizei efectuate.

Trebuie menționat și faptul că, pentru anii 2003 - 2004 toți indicatorii statistici comensurați valoric în ROL au fost transformați în RON.

Principalii indicatori economici și financiari analizați, în evoluția lor, pentru perioada 2003 – 2007, au fost următorii:

- ▶ PIB construcții,
- ▶ numărul de societăți, cifra de afaceri, numărul mediu de personal și gradul de concentrare al societăților,
- ▶ valoarea lucrărilor de construcții executate,
- ▶ cheltuielile cu personalul și productivitatea muncii,
- ▶ valoarea adăugată brută, rezultatul brut al exercițiului (profit),
- ▶ valoarea investițiilor, lucrările de construcții realizate în antrepriză pe tipuri și categorii de lucrări.

Marea majoritate a acestor indicatori au ca sursă de proveniență publicația INS **Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții**, conținând date anuale finale pentru anii 2003–2007, care au generat anexele la rapoartele subactivităților 3.2. și 3.3.

Ca urmare, din fiecare publicație anuală au fost extrase și sistematizate acele date relevante pentru analiza evoluției sectorului de construcții grupate pe intervalul analizat 2003-2007.

Este de precizat faptul că această publicație prezintă date statistice definitorii pentru evoluția sectorului de construcții, dar totuși insuficiente (incomplete) în ceea ce privește unii indicatori (cei privind costurile de producție, productivitatea muncii etc.).

De asemenea este de remarcat « **întârzierea** » cu care se publică datele statistice definitive și complete privind indicatorii care caracterizează evoluția sectorului de construcții.

- *Toate celelalte publicații ale INS (inclusiv Conferințele de presa ale INS) care prezintă indicatori despre piața construcțiilor conțin, în principal, date parțiale sub formă de indici, dar și date statistice cantitativ-valorice.*

Analiza **conținutului** publicației INS **Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții** considerăm că este necesară pentru cei interesați să simtă pulsul sectorului și pentru cei care doresc să se documenteze pe viitor despre evoluția activității de construcții, creându-se eventual și un curent de opinie în ceea ce privește conținutul viitor al publicației, printr-o mai bună colaborare între firmele de construcții și INS, în condițiile în care Uniunea Europeană pune un accent tot mai mare pe evoluția pozitivă a culegerii și prelucrării de informații și date statistice definitorii pentru evoluția economiilor statelor membre.

Publicația **Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții** este o publicație a INS care apare **anual** (sfârșitul lunii iunie), având un capitol “**Construcții**”, care prezintă în introducere câteva definiții despre ceea ce înseamnă :

- ▶ sectorul de construcții
- ▶ valoarea totală a lucrărilor de construcții
- ▶ lucrările de construcții noi
- ▶ lucrările de reparații capitale
- ▶ lucrările de întreținere și reparații curente,

definiții care am considerat necesare să le preluam în Raport la *Glosarul de termeni* alături de alte definiții și explicații asupra unor termeni (indicatori) utilizați în Raportul realizat în cadrul subactivității 3.2. a Proiectului CALE.

Tot în prima parte a capitolului “construcții” se prezintă de către specialiștii INS o analiză (inclusiv grafică) a unor indicatori în dinamică (pe 3 ani, inclusiv anul de referință; ex.: 2005,2006 și **2007**) :

- ▶ evoluția numărului de întreprinderi active din construcții, pe total și IMM
- ▶ efectivul de personal din construcții, pe total și IMM
- ▶ evoluția cifrei de afaceri pe total construcții și IMM
- ▶ investiția realizată pe total construcții și IMM
- ▶ valoarea adăugată brută la costul factorilor pe total construcții și IMM
- ▶ rezultatul brut al exercițiului pe total construcții și IMM

În a doua parte a capitolului “construcții” este făcută o “radiografie” a sectorului prin prisma **principalilor indicatori economici și financieri realizați în anul analizat** :

- 1) pe forme de proprietate (de stat, privat)
- 2) pe clase de mărime (după numărul de salariați) și pe forme de proprietate
- 3) raportați la cifra de afaceri (% față de cifra de afaceri - producția exercițiului, **cheltuieli cu personalul**, rezultatul brut al exercițiului, investiții, etc.)

Sunt prezentate de asemenea și date statistice despre :

1. Gradul de omogenitate al sectorului (descompunerea cifrei de afaceri a sectorului pe ramuri de proveniență)
2. Gradul de concentrare al întreprinderilor (după numărul mediu de salariați și după cifra de afaceri)
3. Lista principalelor întreprinderi (în anul analizat)
4. Repartizarea lucrărilor de construcții în profil teritorial
5. Ponderea lucrărilor de construcții pe regiuni de dezvoltare
6. Imobilizări corporale existente la sfârșitul anului (analizat)
7. Valoarea investițiilor realizate în anul (analizat) pe elemente de structură și surse de finanțare

8. Valoarea lucrărilor de construcții realizată în antrepriză în anul (analizat) pe categorii de obiecte și lucrări.

Trebuie precizat faptul că publicația INS **“Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții”** are valoarea unei sinteze a datelor statistice publicate de INS pentru sectorul de construcții, fiind în același timp date definitive.

Segmentat, aceleași date, poate prezentate și grupate sub o altă formă se regăsesc și în alte publicații ale INS sau au fost prezentate în cadrul Conferințelor de presă ale INS.

O altă publicație a INS care a fost consultată și din care au fost extrase date statistice utilizate în analiza efectuată în cadrul subactivității 3.2. a fost cea din **Seria Investiții – Construcții (I-C) “Investițiile și construcțiile din economia națională în anul....”**(analizat)

Publicația apare de regulă în trimestrul I a.c. pentru anul precedent, cuprinzând date provizorii (dar de regulă finale) și face referire în prima parte la investițiile realizate în economia națională pe elemente de structură (*lucrări de construcții noi, utilaje inclusiv mijloace de transport și alte cheltuieli*) atât în anul analizat cât și în % față de anul precedent.

În partea a doua a publicației **lucrări de construcții** sunt prezentate datele statistice referitoare la valoarea lucrărilor de construcții executate pe teritoriul țării, în anul....(analizat) față de anul precedent, *pe elemente de structură*:

- Construcții noi
- Reparații capitale (RK)
- Întreținere și reparații curente (RC)

De asemenea, procentual, este prezentată sub forma grafică structura lucrărilor de **construcții noi** în anul....(analizat), grupate în următoarele categorii:

- Construcții ingineresti
- Clădiri nerezidențiale
- Clădiri rezidențiale

În ultima parte a publicației este redată, pe moduri de execuție - **antrepriză și regie**, valoarea lucrărilor de construcții pe elemente de structură și pe categorii de lucrări.

Aceste două publicații în special, dar și altele, au fost consultate și din ele sau extras principalele date statistice care au generat anexele pe baza cărora s-au făcut analizele care se regăsesc în Rapoartele finale redactate în cadrul celor două subactivități 3.2. și 3.3.

În ceea ce privește **Anuarul Statistic al României** pe anul ..., care apare de regula în luna decembrie anul curent pentru *anul precedent*, acesta are un capitol distinct dedicat sectorului de construcții.

Capitolul **Construcții** din anuar conține o serie de definiții ale unor termeni folosiți în cele trei subcapitole care prezintă date statistice despre sectorul de construcții.

Cele trei subcapitole care prezintă date statistice despre sectorul de construcții sunt:

1) Lucrările de construcții, după modul de execuție și pe forme de proprietate (în milioane lei prețuri curente):

- ▶ *după modul de execuție:*
 - construcții noi și reparații capitale
 - în antrepriză
 - în regie
 - întreținere și reparații curente
- ▶ *după forma de proprietate:*
 - majoritar de stat
 - majoritar privată

Anuarul Statistic al României pe anul 2008, care conține datele statistice ale anului 2007, prezintă datele de mai sus începând cu anul 1990 până în anul 2007 inclusiv.

2) Indicii lucrărilor și productivității muncii în construcții (an de baza 2000=100%)

Conține evoluția lucrărilor de construcții, sub formă de indici, pe total și pe forme de proprietate, din unitățile de construcții în antrepriză, și **productivitatea muncii pe un salariat, din unitățile de construcții**.

Anuarul Statistic al României pe anul 2008, care conține datele statistice ale anului 2007, prezintă datele de mai sus începând cu anul 2002 până în anul 2007 inclusiv.

3) Lucrările de construcții în antrepriză, pe categorii de obiecte și tipuri de lucrări, în anul (în milioane lei prețuri curente):

Subcapitolul cuprinde datele statistice (ale anului precedent) despre lucrările de construcții realizate **pe categorii de obiecte** grupate în :

- ▶ **CLĂDIRI REZIDENȚIALE**
 - Clădiri individuale
 - Clădiri colective (tip bloc)
 - Clădiri de rezidență pentru comunități
- ▶ **CLĂDIRI NEREZIDENȚIALE**
 - Hoteluri și clădiri similare
 - Clădiri administrative
 - Clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul
 - Clădiri pentru trafic și comunicații (stații, terminale, garaje, etc.)
 - Clădiri industriale și depozite
 - Clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici
 - Alte clădiri nerezidențiale
- ▶ **INFRASTRUCTURI DE TRANSPORT**
 - Șosele, străzi și drumuri
 - Căi ferate
 - Piste pentru aeroporturi
 - Poduri, șosele suspendate, tunele
 - Canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice
- ▶ **CONDUCE, LINII ELECTRICE ȘI DE COMUNICAȚII**
 - Conduce de lungă distanță, linii electrice și de comunicații
 - Conduce locale și cabluri

- ▶ ALTE LUCRARI DE INGINERIE CIVILĂ
 - Construcții pentru sport și recreere
 - Alte lucrări de inginerie civilă neclasificate în altă parte
- ▶ CONSTRUCȚII COMPLEXE ÎN ZONE INDUSTRIALE

Toate aceste categorii de obiecte sunt prezentate pe **tipuri de lucrări de construcții** clasificate astfel:

- ▶ Organizare de șantier și pregătirea terenului
- ▶ Construcții de clădiri sau părți ale acestora; geniu civil
- ▶ Lucrări de instalații pentru clădiri
- ▶ Lucrări de finisare
- ▶ Închirierea utilajelor de construcții și demolare, cu personalul de deservire aferent

Anuarul Statistic al României pe anul 2008, care conține datele statistice ale anului 2007, prezintă datele de mai sus pentru anul 2007.

La data de 21 decembrie 2009 va fi publicat Anuarul Statistic al României pe anul 2009 care va conține datele statistice aferente anului 2008.

Trebuie menționat faptul că, o serie de date statistice, care se regăsesc în rapoarte, sunt preluate din surse diferite de INS, dar care la origine au la bază tot date furnizate de INS (ex.: PIB, inflația, etc.).

De asemenea, neexistând date statistice publicate pentru anumiți indicatori în formă cantitativ-valorică ci numai sub formă de indici (de regulă în evoluția lor lunară), aceștia au fost **calculați** pe baza datelor statistice ale indicatorilor din care rezultă (ex.: productivitatea muncii în construcții ca rezultat al raportului dintre cifra de afaceri și numărul mediu de salariați).

În ceea ce privește datele statistice despre **forța de muncă**, INS generează anual mai multe cercetări statistice, care fac obiectul unor comunicate de presă:

- ▶ Cercetare statistică asupra forței de muncă în gospodării (apare în anul curent, pentru anul precedent) – *ocuparea și șomajul în anul.....*
- ▶ Cercetare statistică asupra *structurii câștigurilor salariale* (apare în anul curent, pentru luna octombrie (și) anul precedent)

- Cercetare statistică asupra *costului forței de muncă* în anul (apare în anul curent, pentru anul precedent)

Din aceste cercetări statistice se extrag datele statistice cu caracter general, la nivelul economiei naționale, care se compară cu datele statistice aferente sectorului de construcții, atât din respectivele cercetări cât și din alte, o parte din acestea fiind preluate și analizate și în rapoartele realizate în cadrul subactivităților 3.2. și 3.3.

Formularul statistic care stă la baza cercetării statistice ***structura câștigurilor salariale pe anul....*** conține în ***partea A*** informații la nivel de întreprindere/unitate referitoare la ***efectivul salariaților*** fiind completat și de firmele de construcții.

Totalul efectivului de salariați este defalcat pe grupe majore de ocupații GM1-GM9 (conform precizărilor metodologice ale INS):

- GM1 - Legislatori, înalți funcționari și conducători
- GM2 - Specialiști cu ocupații intelectuale și științifice
- GM3 - Tehnicienii, maiștri și asimilați
- GM4 - Funcționari administrativi
- GM5 - Lucrători operativi în servicii, comerț și asimilați
- GM6 - Agricultori și lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit
- GM7 - Meșteșugari și lucrători calificați
- GM8 - Operatori la instalații, mașini și asamblori echipamente
- GM9 - Muncitori necalificați

Din păcate, în situațiile statistice rezultate în urma cercetării statistice nu este prezentată defalcarea pe grupe majore de ocupații pe activitățile economiei naționale ci numai pe total, astfel că nu se pot extrage, prelucra și compara datele referitoare la sectorul de construcții.

Același formular statistic conține în ***partea B*** informații la nivel de salariat referitoare la caracteristicile demo-economice ale salariatului, timpul de lucru și sumele brute aferente perioadei, care se regăsesc prelucrate și interpretate în cercetările statistice ale INS, care

au fost consultate și au furnizat o serie de date și în analizele efectuate de experții pe termen lung și/sau scurt care au participat la implementarea proiectului CALE.

Trebuie menționat faptul că:

- ▶ în condițiile în care proiectul CALE se derulează pe o perioadă de trei ani (noiembrie 2008 – octombrie 2011),
- ▶ graficele de realizare a subactivităților 3.2, 3.3. și 3.4 în anul 2 sunt devansate față de anul 1 poziționându-se în prima parte a anului (semestru I - 2010)
- ▶ majoritatea datelor statistice cu caracter definitiv pentru anul 2008 și parțial pentru anul 2009 apar după luna iunie 2010

este necesară **devansarea graficelor de realizare a acestor activități în anul 2 până în trimestrul III – 2010**, pentru a se putea realiza up-datarea lucrării cu datele statistice aferente anului 2008 și parțial 2009 (date definitive care se regăsesc în special în publicația INS **“Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții”**).

Pe lângă publicațiile INS, o altă publicație care a constituit o sursă de documentare la realizarea rapoartelor subactivităților 3.2 și 3.3. a fost (este) **Buletinul ARACO** (Asociația Română a Antreprenorilor de Construcții) cu apariție bilunară (actualmente lunară) care cuprinde informații și date statistice *preluate și prelucrate - organizate de la INS* referitoare la:

▶ **volumul lucrărilor de construcții:**

- indicii lucrărilor de construcții, *pe elemente de structură* (lucrări de construcții noi, lucrări de reparații capitale și lucrări de întreținere și reparații curente), serie ajustată în funcție numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate pe o perioadă de un an (evoluția acestora pe o perioadă de 1 an față de o anumită lună din anul curent în comparație cu aceeași lună din anul precedent; ex.: luna februarie 2008 față de luna februarie 2007 în dinamică lunară), anul de bază fiind considerat anul 2005 (2005 = 100%)
- indicii lucrărilor de construcții, *pe tipuri de construcții* (clădiri rezidențiale, clădiri nerezidențiale și construcții ingineresti), serie

ajustată în funcție numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate (anul 2005 = 100%)

Sursa datelor o constituie Cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt în construcții (CON TS, în conformitate cu Regulamentul Consiliului European nr. 1165/1998, Regulamentul Consiliului și Parlamentului European nr. 1158/2005 și Regulamentul Comisiei Europene nr. 1503/2006 cu privire la statisticile pe termen scurt.

De asemenea, în Buletinul ARACO este prezentat **câștigul salarial mediu brut pe ramura construcții**, începând cu anul 1994 și până în luna anului curent (precedentă apariției).

Tot în același buletin sunt prezentate trimestrial (în trimestrul curent date despre trimestrul precedent) date statistice despre **valoarea investițiilor realizate în economia națională în trimestrul...** precum și date statistice despre **realizările privind construcția de locuințe în trimestrul/semestrul...** pe bază cărora se pot evidenția anumite tendințe de dezvoltare ale sectorului în acest domeniu.

Referitor la informațiile și datele despre sectorul de construcții ce se regăsesc pe site-ul **Comisiei Naționale de Prognoză (CNP)**, trebuie precizat de la bun început că acestea se regăsesc și se grupează în două mari categorii:

1. Prognoze
2. Studii și analize

În categoria **prognoze** se disting prognozele pe termen *scurt* – 1 an, pe termen *mediu* – 5 ani (ex.: 2008-2013; 2009-2014 etc.) și prognozele pe termen *lung* – peste 10 ani (ex.: 2008 – 2020; 2009 - 2020 etc.), care pot fi publicate, de regulă, în două variante : *varianta de primăvară și varianta de toamnă*.

De asemenea, se realizează prognoze **în profil teritorial** și prognoze privind **dezvoltarea regională** unde se regăsesc date și despre ramura de construcții, precum și prognoze privind proiecția principalilor indicatori **macroeconomici**.

Principalii indicatori ce sunt prognozați se referă la :

- PIB (inclusiv date despre ramura de construcții)
- Rata valorii adăugate brute (inclusiv date despre ramura de construcții)
- Evoluția principalilor indicatori privind forța de muncă
- Evoluția populației ocupate și a ratei somajului
- Evoluția câștigului salarial mediu pe economie
- Evoluția prețurilor și a cursului de schimb etc.

Printre ultimele prognoze elaborate de CNP se numără:

- ▶ Prognoza pe termen mediu 2009 – 2014 - varianta preliminară de toamnă 2009
- ▶ Prognoza pe termen lung 2009 – 2020 - varianta de primăvară 2009
- ▶ Prognoza în profil teritorial - varianta de primăvară 2009

Toate aceste prognoze conțin atât date statistice cât și proiecții ale unor indicatori economici, în unele **și despre ramura de construcții**, fiind utile în evaluarea tendințelor de dezvoltare ale acestei ramuri și în stabilirea legăturii cu analiza economico – financiară a datelor statistice privind ramura de construcții (analiza perioadei 2003 - 2007 cu extensie până în anul 2010) și în conexiune cu FPC (formarea profesională continuă) din perspectiva implementării proiectului CALE în perioada 2008 – 2011.

A doua categorie cuprinde **studiile și analizele** elaborate de direcțiile de specialitate ale CNP, în care se regăsesc și informații, date statistice și evaluări referitoare la sectorul de construcții, sau care influențează estimările privind tendințele de dezvoltare ale sectorului de construcții:

- **Evoluția sectorului privat în România** (conform CNP analiza evoluției anterioare a sectorului privat s-a efectuat pe baza datelor INS și a celor din bilanțurile contabile centralizate de MFP) – *apariție februarie 2007*
- **Creșterea economică și ocuparea până în anul 2013** cuprinzând previziuni economice pentru perioada 2007 - 2013 și date statistice publicate de INS pentru perioada 2002 - 2005 - 2006
- **Activitatea de construcții - suport pentru creșterea producției industriale** - *apariție mai 2006*

- **Productivitatea muncii în semestrul I – 2006**
- **Proгноza costului unitar al muncii-** apariție începând cu anul 2006
- **Performanțele economice ale industriei în anul 2007**

Din prognozele, studiile și analizele realizate de CNP au fost analizate și selectate acele informații care prezentau interes pentru realizarea materialelor de analiză cuprinse în cele două rapoarte redactate pentru subactivitățile 3.2 și 3.3. ale proiectului CALE.

O caracteristică a prognozelor realizate de CNP este aceea că acestea iau în calcul ipoteza că mediul de afaceri va rămâne stabil pe perioada prognozată, iar creșterea economică a principalilor parteneri comerciali ai României nu va urma un curs descendent, aderarea la Uniunea Europeană accelerând dezvoltarea economică și socială a României.

Ca urmare aceste prognoze, nu pot lua în calcul (în varianta inițială) sincopă sau distorsiuni ale evoluției economice cu consecințe sociale, cauzate de situații de criză atât la nivel mondial cât și local, care pot duce în final la creștere economică zero sau negativă, situație cu care s-a confruntat economia mondială și economia României, mai ales începând cu a doua jumătate a anului 2008 și în continuare în anul 2009.

Ceea ce se regăsește în prognozele, studiile-analizele și modelările CNP și trebuie menționat ca important și pentru sectorul de construcții este faptul că "fondurile structurale europene (FSE), după cum a fost demonstrat din experiența statelor membre care au aderat în perioada anilor '80 (statele de coeziune Spania, Portugalia, Grecia și Irlanda), au avut un impact puternic asupra economiilor Uniunii Europene către care au fost transferate. Mai mult decât atât, felul în care au fost absorbite și repartiția lor diferită în funcție de destinație, pentru dezvoltarea infrastructurii, **a capitalului uman** sau direct pentru acțiuni economice, au produs impact distinct în fiecare din statele membre receptoare de fonduri.

Experiența câștigată în primul an de Proiect CALE de colectivul de experți pe termen lung și scurt care au participat la realizarea și implementarea activității 3, respectiv a subactivităților 3.1, 3.2 și 3.3, în ceea ce privește documentarea și extragerea

informațiilor și datelor statistice din sursele disponibile la nivelul economiei românești cu trimitere directă la ramura/sectorul de construcții, analiza documentelor care au constituit sursa de informare - documentare pentru activitatea 3, considerăm că vor constitui baza pentru o **creștere calitativă a conținutului rapoartelor care se vor realiza în continuare, în perioada de implementare și finalizare a Proiectului CALE (2008 - 2011).**

SECȚIUNEA C.

SURSE DE INFORMAȚIE CU PRIVIRE LA INVESTIGAREA CU AJUTORUL CHESTIONARULUI A OPINIILOR ȘI PERCEPȚIILOR REPREZENTANȚILOR COMPANIILOR DIN DOMENIUL CONSTRUCȚII AFERENTE SUBACTIVITĂȚILOR 3.2 ȘI 3.3 DIN PROIECTUL CALE

1.1 PRECIZĂRI INTRODUCTIVE

Două dintre subactivitățile incluse în activitatea 3 au presupus utilizarea unor metode de investigare sociologică aplicate în rândul firmelor de construcții din România. Este vorba de subactivitatea 3.2., în urma căreia a rezultat un raport privind analiza direcțiilor de dezvoltare a sectorului de construcții, și de subactivitatea 3.3., al cărui rezultat final este raportul privind analiza asupra companiilor din sectorul de construcții pentru a evidenția dinamica acestora și a determina parametrii relevanți pentru evoluția forței de muncă.

În ambele cazuri, soluția cea mai potrivită a fost ancheta cu ajutorul chestionarului structurat, care a permis analiza statistică a răspunsurilor primite. Acest tip de investigație presupune definirea populației țintă, proiectarea unui eșantion reprezentativ și aplicarea unui chestionar standard acestui eșantion. Instrumentele de cercetare sunt

deci eșantionul și chestionarul. Acestea pot fi proiectate prin metode diferite, ținând cont de regulile teoretice și în funcție de constrângerile existente.

În cazul acestor două cercetări, metoda aleasă a fost un eșantion de tip bulgăre-de - zăpadă plecând de la datele de contact disponibile și un chestionar standard auto-aplicat. Aceste opțiuni metodologice au ținut cont de două constrângeri importante: accesul la informații privind populația țintă, respectiv resursele existente pentru culegerea datelor.

În cele ce urmează vom prezenta principalele surse disponibile pentru proiectarea instrumentelor cercetării, eșantionul și chestionarul. Acestea se încadrează în două categorii:

- surse de informații despre populația țintă. Definirea corectă a populației țintă este necesară pentru a proiecta un eșantion statistic reprezentativ.
- cercetări similare, care să ajute la proiectarea chestionarului.

Este implicit faptul că acestor surse li se adaugă teoria statistică și sociologică, științele care stau la baza construirii unui instrument cantitativ de analiză a opiniilor.

În ultima parte a acestei secțiuni vom face câteva observații și recomandări despre cum poate fi îmbunătățit instrumentul pe viitor.

1.2 SURSE DE INFORMAȚII DESPRE POPULAȚIA ȚINTĂ

Populația țintă a studiului este alcătuită din firmele de construcții active în România. În cadrul subactivităților 3.2. și 3.3. am recurs la investigarea statistică a acestei populații cu ajutorul chestionarului. Acest lucru presupune selectarea unui eșantion reprezentativ de firme și interviuarea reprezentanților acestora. Informațiile necesare sunt: numărul de firme, distribuția lor după diverse criterii (geografice, mărimea afacerii) și date de contact.

Datele cu privire la acestea provin în principal din două surse: Registrul Comerțului și Institutul Național de Statistică (INS). Pentru ambele surse, unele informații sunt disponibile doar contra cost. În cazul Registrului Comerțului, informațiile pot fi obținute și indirect, prin intermediul unor firme specializate în prelucrarea datelor brute oferite de Registrul Comerțului.

Informațiile oferite de **Institutul Național de Statistică** sunt analizate pe larg în secțiunea precedentă a acestui raport. Nu vom relua aici aceste argumente, ci vom sublinia doar că datele INS pe care publicul le poate accesa au un dezavantaj, anume întârzierea cu care apar. Așa cum am precizat, populația țintă este alcătuită din firme active la momentul cercetării, deci în anul 2009. Datele INS se referă la un moment aflat cu aproximativ optsprezece luni în urmă. De asemenea, informațiile din această sursă nu cuprind date de contact pentru firme.

Din aceste motive, datele INS sunt importante mai ales pentru a avea o imagine a evoluției populației țintă în ultimii ani. Adăugând la aceste informații rezultatele cercetării sociologice se pot trage concluzii interesante pentru tendințele din domeniu. Este un argument suplimentar în favoarea deciziei de a utiliza în cadrul proiectului această metodă de investigație.

Informațiile oferite de **Registrul Comerțului** au avantajul de a fi actualizate din punct de vedere al firmelor active, prin limitarea populației țintă la acele firme care au depus la Registrul Comerțului bilanțul contabil în ultimul an. Punctul slab al acestor date este că nu diferențiază concludent atunci când este vorba de firme ce nu au ca obiect principal de activitate unul din domeniul construcții (capitolul F din codul CAEN), dar care au activități în acest domeniu (pentru că au printre obiectele secundare de activitate unul sau mai multe din capitolul precizat). Cu aceste precauții, datele de la Registrul Comerțului sunt principala sursă de informație în legătură cu numărul de firme active în domeniul construcții, și baza de calcul pentru reprezentativitatea studiilor.

O a treia posibilitate este utilizarea unor **informații de la firme specializate**. O astfel de companie, probabil cea mai cunoscută, este Borg Design (www.listafirme.ro). Ca principiu de lucru, **un astfel de furnizor de servicii preia datele de la Registrul Comerțului și le completează printr-un efort de cercetare propriu**. Pentru exemplul dat, firma Borg Design, baza de date cuprinde la nivel național peste 700.000 de firme din toate domeniile, iar din domeniul construcțiilor aproximativ 77.000 de firme. Avantajul principal al acestei metode este că prin cercetarea proprie furnizorul oferă și date de contact, ceea ce ușurează accesul la respondenți. Dezavantajul major al acestei metode este lipsa unei garanții cu privire la reprezentarea întregii populații țintă. În principiu,

firmele furnizoare pleacă de la datele Registrului Comerțului, dar procedura de actualizare a datelor nu este transparentă.

În concluzie, cea mai bună descriere a sectorului din perspectiva numărului de firme active este dată de informațiile furnizate de Registrul Comerțului. Aceste date pot fi folosite pentru proiectarea și validarea eșantionului. Datele INS sunt utile pentru a verifica tendințele din sector și a valida astfel indirect rezultatele cercetării. Pentru a ajunge efectiv la respondenți, pot fi folosite serviciile unor firme specializate. Aceasta este metoda utilizată în general de firmele de sondaje.

În cazul acestui proiect, condițiile particulare au permis abordarea directă a respondenților, fără a mai fi nevoie să se apeleze la un intermediar. Acest lucru a fost posibil pentru că organizațiile implicate în implementarea proiectului lucrează nemijlocit cu firmele de construcții și prin urmare au acces la date de contact.

1.3 CERCETĂRI SIMILARE

Pentru a construi chestionarul este întotdeauna util să fie consultate rezultatele unor cercetări similare. Sunt mai multe avantaje ale acestei metode, dintre care două sunt cele mai importante. Primul avantaj important este că permite compararea rezultatelor în spațiu sau timp. Formularea identică a întrebărilor este cea care permite o astfel de comparație. Al doilea avantaj important este că întrebările sunt deja testate și pot fi folosite cu încredere.

În cazul acestei cercetări, lipsesc însă studii similare. Atunci când abordează problematica domeniului construcțiilor, majoritatea cercetărilor preferă să utilizeze statisticile oficiale, asumând limitarea cu privire la întârzierea publicării datelor. Pentru a surprinde percepțiile și opiniile firmelor din domeniul construcțiilor, se utilizează de obicei metode cantitative de investigare (în principal interviul semi-structurat).

Din practica românească a sondajului în rândul firmelor de construcții, am reținut în ultimii ani două astfel de cercetări. Prima este Sondajul de conjunctură realizat lunar de BNR și care urmărește evoluția percepțiilor firmelor pe un eșantion de 420 de firme din toate domeniile (85 din construcții). Rezultatele sunt publicate periodic pe site-ul www.bnr.ro.

A doua cercetare interesantă este un sondaj telefonic realizat de The Gallup Organization România cu privire la migrația forței de muncă, pe un eșantion ce cuprinde firme din domeniile industriei textile, HORECA și construcții (câte 200 de firme din fiecare domeniu). Acest sondaj a fost realizat în anul 2007, iar întrebările s-au referit la problemele cauzate pe piața forței de muncă datorită migrației. Între timp, contextul s-a schimbat semnificativ ca urmare a crizei economice mondiale. Sondajul rămâne de interes pentru că este una din puținele încercări (și singura mai recentă) de a surprinde percepțiile firmelor asupra unor probleme legate de resursele umane.

La nivel internațional, în mai multe țări, mai ales în cele dezvoltate, s-a încetățenit practica de a solicita opinia firmelor, în diverse domenii, cu privire la tendințele de dezvoltare, folosind tehnici cantitative de investigație. Acestea sunt realizate de asociații patronale, de camere de comerț sau de firme de consultanță și în general folosesc module standard de întrebări. Un exemplu elocvent în acest sens este sondajul bianual realizat în rândul companiilor de construcții din statul New York de către firma de consultanță Grassi, ale cărui rezultate sunt disponibile pe site-ul firmei respective (<http://grassicpas.com/2009constructionsurveyresults>). Astfel de cercetări se fac și la nivel internațional, așa cum este studiul KPMG intitulat Global Construction Survey (ediția 2008:<http://www.kpmg.com/Global/IssuesAndInsights/ArticlesAndPublications/Pages/GlobalConstructionSurvey2008.aspx>).

Toate aceste cercetări, naționale sau internaționale, sunt surse importante de inspirație pentru alcătuirea chestionarului.

1.4 CÂTEVA COMENTARII PRIVIND DECIZIILE METODOLOGICE ÎN CADRUL PROIECTULUI

Am prezentat în detaliu deciziile metodologice luate pentru fiecare dintre cele două cercetări în introducerea rapoartelor la subactivitățile 3.2. și 3.3. Nu vom relua aceste detalii aici, ci doar vom face câteva scurte precizări cu privire la tehnicile urmate.

În ceea ce privește eșantionul, am mers pe drumul standard utilizat în domeniu, care ține cont pentru construcție și validare de datele Registrului Comerțului. În ceea ce privește culegerea datelor, am avut în vedere două elemente esențiale:

- organizațiile care implementează proiectul au activitatea strâns legată de domeniul analizat, ceea ce facilitează accesul la firmele de construcții. Acest lucru este foarte important pentru că rata de răspuns la un sondaj standard, realizat de o firmă specializată, în rândul firmelor este de obicei de 15-20%.
- resursele alocate culegerii datelor au fost limitate.

În aceste condiții, am decis că cea mai bună soluție este un eșantion care pornește de la datele de contact existente și se construiește în sistem bulgăre-de-zăpadă (respondenții sugerează alți participanți la anchetă).

Cu privire la chestionar, am combinat module de întrebări folosite în practica internațională (și adaptate la situația din România) cu întrebări construite special pentru a răspunde nevoilor proiectului. Chestionarul a fost discutat cu toți partenerii din proiect, care au contribuit cu sugestii valoroase la proiectarea instrumentului.

1.5 CONCLUZII

În ceea ce privește descrierea populației țintă – firmele active în domeniul construcții – sursele publice de informații oferă date de o calitate acceptabilă, dar cu limitări inerente modului de culegere.

Institutul Național de Statistică publică date concrete privind evoluția domeniului, dar cu întârziere. Din cauza aceste întârzieri, aceste informații nu sunt de ajutor pentru stabilirea cadrului de eșantionare, dar sunt utile pentru analizarea tendințelor.

Informațiile furnizate de Registrul Comerțului reprezintă principala sursă pentru definirea populației țintă. Acestea sunt similare cu cele furnizate de instituții similare din alte țări. Există o limitare implicită a datelor, așa cum am precizat, atunci când este vorba de firme ce nu au ca obiect principal de activitate unul din domeniul construcții (capitolul F din codul CAEN).

Ceea ce lipsește în România, comparat cu alte țări, sunt date periodice furnizate chiar de industrie. Așa cum arată și cercetarea efectuată în cadrul proiectului, firmele de construcții participă în număr relativ mic în structuri asociative și de asemenea au un interes scăzut în a participa la cercetări specifice domeniului.

Cea mai importantă recomandare este deci accentuarea eforturilor pentru a coagula mediul asociativ în domeniul construcțiilor. Această evoluție nu ar ajuta doar

cercetarea viitoare a domeniului, ci și îmbunătățirea capacității firmelor de a-și promova interesele în relație cu terțe părți (autorități publice, syndicate, reprezentatii altor industrii).

Pentru fiecare dintre cele două cercetări am formulat recomandări specifice pentru anii următori, ce sunt incluse în rapoartele specifice. Reluăm aici ideile cele mai importante:

- pentru anii următori din proiect, opțiunile deschise sunt continuarea cercetării cantitative sau transformarea în cercetare calitativă
- renunțarea la cercetarea cantitativă și utilizarea intensivă a unor metode calitative (discuții de grup, interviuri semi-structurate) are avantajul că se adaptează la resursele existente și limitările externe identificate. Dezavantajele sunt legate de pierderea continuității și de pierderea unui nivel de relevanță pe care îl dă cercetarea de tip cantitativ. Cercetarea calitativă se poate lega de elementele de analiză economică pentru a explica anumite tendințe sesizate.
- în cazul reluării anchetei cantitative folosind aceeași metodologie, folosind experiența acumulată, CMC va obține probabil rezultate mai bune din aplicarea aceluiași instrumente în anii următori. Pentru a atinge eșantioanele proiectate, este foarte important să se încerce alocare unor resurse suplimentare. Un al doilea element important este scăderea încărcării de sarcini pentru fiecare operator. În ceea ce privește chestionarul, acesta poate fi curățat de întrebările ce nu au produs rezultate.

SECȚIUNEA D.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Fiecare dintre cele trei secțiuni precedente este însoțită de propriile concluzii asupra lecțiilor învățate din implementarea activității în primul an al proiectului CALE. Pentru a ușura lectura reluăm în această ultimă secțiune, pe scurt, cele mai importante idei.

Am grupat aceste concluzii urmând aceeași logică a întregului raport, adică un capitol pentru fiecare tip de instrument folosit: analiză legislativă, analiză economică, analiză sociologică.

1.1 ANALIZA LEGISLATIVĂ

Calitatea de membru al Uniunii Europene impune alinierea la exigențele comunitare în domeniul statisticii formării profesionale, la nivel național și sectorial, în ce privește atât disponibilitatea, accesibilitatea, comparabilitatea și calitatea datelor, cât și rolul semnificativ al informațiilor statistice în fundamentarea politicilor și programelor aplicabile forței de muncă.

Privitor la indicatorii formării profesionale continue, analizați prin prisma implicațiilor pentru sectorul de construcții, se impune:

- *Consacrarea legislativă a setului **complet** de indicatori de referință asociați asigurării calității procesului de educație și formare profesională*, indicatori recomandați de Cadrul European de Referință pentru Asigurarea Calității în Educație și Formare Profesională (EQARF). Instituirea, de către legiuitor, a obligației corelative a tuturor actorilor relevanți din sistem și din sector de a-și asuma indicatorii de calitate a formării profesionale este, de asemenea, necesară.

Relevanța, utilitatea și portabilitatea calificărilor depind în cel mai înalt grad de calitatea acestora.

- *Realizarea cu o periodicitate mai mică, de 2-3 ani, a cercetării statistice a formării profesionale continue, la nivel național și comunitar (EUROSTAT – CVTS, INS – FORPRO), astfel încât să facă posibilă monitorizarea mai atentă a dezvoltării activității de formare profesională deopotrivă pe plan național și comunitar și, prin urmare, luarea în timp util a măsurilor de corecție/îmbunătățire necesare.*

În plus, ar permite obținerea de date actualizate asupra situației formării profesionale continue în ramurile economiei naționale.

- *Implicarea activă a României în dezvoltarea și implementarea indicatorilor centrali de monitorizare a realizării obiectivelor Strategiei Lisabona în statele membre, prin:*
 - ✓ participarea la cercetările statistice tematice pilot (PIAAC, AES etc.), ca și la cele deja consacrate la nivel european/comunitar (PISA etc.).
 - ✓ adaptarea sistemului statistic național astfel încât să permită colectarea datelor statistice necesare calculării valorilor naționale ale indicatorilor de evaluare a atingerii obiectivelor Lisabona în statele Uniunii Europene.

1.2 ANALIZA ECONOMICĂ

1.2.1 Concluzii :

1. Datele statistice oficiale referitoare la sectorul de construcții din România sunt cele furnizate de către INS (Institutul Național de Statistică), fiind publicate în forma lor cea mai completă, care permite o analiză în detaliu a evoluției sectorului, cu circa un an și jumătate întârziere după închiderea anului de referință.

2. O serie de date statistice aferente unor indicatori apar în publicațiile INS sub formă de indici (evoluție lunară/anuală) ceea ce face necesară obținerea lor în formă brută pentru realizarea unor analize complete la nivelul ramurii de construcții, lucru care se poate obține numai cu acceptul și colaborarea directă a INS.
3. Prognozele realizate de către CNP (Comisia Națională de Prognoză) pot constitui un suport pentru analiza și stabilirea tendințelor de dezvoltare ale sectorului de construcții în condițiile stabilității mediului de afaceri, al lipsei de sincope în evoluția economiei naționale în ansamblu (crize economice, instabilitate politică etc.).

1.2.2 Propuneri :

1. Obținerea de la INS de informații și date cu conținut statistic referitoare la sectorul de construcții în afară de cele publicate, să se facă cu sprijinul – suportul scris al organismelor implicate în/interesate de/ proiectul CALE, în realizarea acestui „lobby” putând fi antrenați atât partenerii sociali din ramura de construcții (ARACO, FGS Familia-Anghel Saligny) cât și organisme ale statului (CNFPA, ANOFM, Ministerul Muncii, AMPOS DRU etc.).
2. Datorită faptului că datele statistice de bază, care permit continuarea analizei indicatorilor statistici ai sectorului de construcții începută în primul an de proiect, se publică decalat față de graficul de realizare a activității 3 în anul 2 de proiect, este necesară obținerea decalării graficelor de realizare a activității 3 până în trimestrul III – 2010.

1.3 ANALIZA SOCIOLOGICĂ

Informația oferită din surse publice – Institutul Național de Statistică și Registrul Comerțului – are o calitate acceptabilă pentru a permite proiectarea cercetării

cantitative. Problema principală rămâne interesul scăzut al firmelor din sector pentru participarea la astfel de cercetări.

Trebuie precizat că rata de răspuns obținută (200 de chestionare din 350 planificate în cazul activității 3.2) poate fi considerată foarte bună, ținând cont că firmele specializate în sondaje raportează rate de răspuns în intervalul 20-25% la orice tip de cercetări care au ca populație țintă firmele (din orice domeniu). Această reușită se datorează faptului că organizațiile care implementează proiectul sunt active în sector și acesta este un avantaj ce poate fi fructificat.

În România nu există o preocupare permanentă pentru astfel de cercetări. În alte țări, sondaje similare sunt realizate periodic, în principal de asociații sau alte forme de cooperare ale actorilor din sector. Absența unei astfel de preocupări se află în strânsă legătură cu asociativitatea scăzută și lipsa de interes în rândul firmelor de construcții. Proiectul CALE este o bună oportunitate pentru a dinamiza sectorul și în următorii ani de proiect se poate pune accentul și pe această chestiune.

Pentru anii doi și trei de proiect există opțiunile continuării analizei cu instrumente cantitative, respectiv a utilizării unor instrumente calitative. Despre avantajele și dezavantajele fiecărei metode am vorbit în rapoartele aferente fiecărei subactivități. În oricare dintre cele două variante, acordarea unui timp suplimentar pentru pregătirea și mai ales implementarea cercetării (culegerea datelor) va conduce la rezultate mai bune.

Și din această perspectivă, este o soluție ce merită a fi luată în seamă decalarea activităților astfel încât să se profite de periodicitatea publicațiilor INS. Acest lucru ar permite o evidențiere mai bună a tendințelor și corelarea lor cu rezultatele cercetării statistice.